

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΚΣ'

ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19

1 ΜΑΡΤΙΟΥ 1949

ΑΡΙΘ. 5

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

† *Μητροπολίτου Κορινθίας Μιχαήλ*, «Κοινωνία Ἐκκλησιῶν». — Συνοδικαὶ Ἐγκύκλιοι. — † *Ἐπισκόπου Ταλαντίου Βασιλείου*, Ὁ ἐπίσκοπος Κέας καὶ Κόθνου Νικόδημος Ροδσος. — *Ἰωάννου Ν. Καμίρη*, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ Γενικοῦ Διευθυντοῦ τῶν Ἐρησκειμάτων, Ἐκθεοὶς πεπραγμένων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαίδευσως. — *Παν. Ν. Τρεμπέλα*, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου, Αἱ ἐπὶ μέρους ἐπιδιώξεις τῆς Λειτουργικῆς κινήσεως. — Ἀπολογισμὸς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. — Ἐπιστολαὶ πρὸς τὴν «Ἐκκλησίαν»: Τὸ ζήτημα τῆς ἐν Ἑλλάδι θρησκευτικῆς ἐλευθερίας. — *Παρατηρήσεων Στήλη*: Προφητικά. — Ἀνάγκη στελεχῶν. — Τὸ δράμα τῶν ἐφημερίων. — Ἐλπιδοφόρος ἐκδοτικὸς ὄργασμός. — Ἐπάρεκτα νοσοκόμων. — *Χρονικά*.

«ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ»

Κατ' Αὐγουστον τοῦ 1937 συνήχθη, τὸ δεύτερον, ἐν Ἐδιμβούργῳ τὸ Συνέδριον «πίστεως καὶ τάξεως» Ἡ ἐναρκτήριος τελετὴ τοῦ Συνεδρίου ἐλάμβανε χώραν ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ναῷ τῶν Προσβυτεριανῶν τῆς ὡς ἄνω πόλεως. Τὸν δ' ἐναρκτήριον λόγον, κατὰ τὴν τελετὴν, εἶπεν ὁ τότε Ἀρχιεπίσκοπος Ὑόρκης καὶ μετὰ ταῦτα Καντουρίας Δρ Τέμπελ. Μεταξὺ ἄλλων δὲ ἐτόνισε τοῦτο: ὅτι «οὐδεμία Ἐκκλησία δύναται νὰ ἰσχυροθῆ σήμερον, ὅτι ἔχει τὴν ἀλήθειαν ὀλόκληρον. Ἐκάστη αὐτῶν ἔχει καὶ διακρατεῖ μέρος μόνον τῆς ὅλης ἀληθείας. Ὁμοιάζομεν κάτοπτρον τεθραυσμένον. Διὰ νὰ συναποτελεσθῆ καὶ ἀποκατασταθῆ τὸ κάτοπτρον, πρέπει νὰ συγκολλησωμεν τὰ μέρη του. Ἐκαστος ἡμῶν ἔχει μέρος τοῦ τεθραυσμένου κατόπτρου, μέρος τῆς ἀληθείας. Διὰ νὰ ἐμφανίσωμεν εἰς τὸν κόσμον ὀλόκληρον τὴν χριστιανικὴν ἀλήθειαν, ὀφείλομεν ἕκαστος νὰ προσκομίσῃ τὸ μέρος, ποῦ κατέχει, διὰ νὰ ἀποκατασταθῆ ὀλόκληρος ἡ χριστιανικὴ ἀλήθεια». Αὐτὰ περίπου ἔλεγεν εἰς τὸν ἐναρκτήριον τοῦ λόγον ὁ τότε Ἀρχιεπίσκοπος Ὑόρκης Δρ Τέμπελ. Εἰς τὸ βιβλίον μας τὸ τιλοφορούμενον «Τὸ Συνέδριον τοῦ Ἐδιμβούργου», ἐκθέτοντες τὴν ὡς ἄνω ἀποψιν περὶ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἀρχιεπ. Τέμπελ, διετυπώσαμεν σφοδρὰν διαμαρτυρίαν κατ' αὐτῆς. Ἐλέγομεν ἐκεῖ, ὅτι τεθραυσμένον κάτοπτρον δύναται νὰ χαρακτηρισθῆ ὁ Προτεσταντισμὸς ὁ κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα ἀσπασθεὶς ἀπὸ τὸν Ρωμαιοκαθολικισμόν, ἀσπασθέντα καὶ τοῦτον κατὰ τὸν 11ον αἰῶνα ἀπὸ τῆς Μῆς, Ἁγίας,

Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἥτις μόνη οὐχὶ ἰσχυρίζεται, ἀλλὰ διακατέχει πλήρη καὶ τελείαν τὴν ἐν Χριστῷ θεῖαν Ἀποκάλυψιν. Μάρτυρες ἀφευδεῖς, τρανόφθογγοι αἱ μυστικαὶ σάλπιγγες τοῦ Πνεύματος, οἱ Ἅγιοι Πατέρες καὶ Διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας, καὶ αἱ Σύνοδοι αἱ Οἰκουμενικαὶ καὶ αἱ ὑπ' αὐτῶν ἀποδεκταὶ γενόμεναι Τοπικαὶ τοιαῦται. Τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἡ διδασκαλία εἶναι σύμφωνος εἰς πᾶν σημεῖον καὶ τὸ ἐλάχιστον ἀκόμη πρὸς τὸν ἀλάθητον ἐκείνον γνώμονα τῆς ἀληθείας, τὰς Συνόδους καὶ τοὺς Οἰκουμηνικοὺς πατέρας καὶ διδασκάλους τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ ἐλέγομεν εἰς τὸ βιβλίον ἡμῶν ἐν συνεχείᾳ, ὅτι ὀφείλουσαν πρῶτον νὰ συνεννοηθοῦν πρὸς ἀλλήλας αἱ διάφοροι Προτεσταντικαὶ Ὁμολογίαι, καὶ ὅταν συμφωνήσουν ἐπὶ τῶν θεμελιωδῶν ἀληθειῶν τῆς πίστεως καὶ τάξεως, τότε δύναται νὰ ἔλθουν πρὸς συζήτησιν μετὰ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἐφόσον τοῦτο δὲν γίνεται καὶ δὲν πραγματοποιεῖται ἡ ἐνωσις τῶν διαφορῶν Προτεσταντικῶν Ὁμολογιῶν, αἱ μετ' αὐτῶν συζητήσεις, ἐπὶ ζητημάτων πίστεως, ἐκ μέρους τῶν Ὁρθοδόξων, ὄχι μόνον οὐδεμίαν ὀφέλειαν δύναται νὰ προσπορίσουν εἰς τὸ ζήτημα τῆς Ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ τοῦναντίον βλάβην καὶ ζημίαν προξενοῦν εἰς τὸ γόητρον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἥτις, τὴν ἀλήθειαν τὴν πλήρη καὶ τελείαν, ἦν διακατέχει, τὴν διετήρησε κατόπιν ἀγώνων σθεναρῶν, ἐντατικῶν, πεισμόνων, θαρραλέων, καὶ ἡμεῖς, κατὰ συνέπειαν, ὀφείλομεν νὰ τὴν διακρατῶμεν καὶ περιέπωμεν ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ, μὴ δίδοντες εἰς σὺδένα τὸ δικαίωμα νὰ μᾶς ἐλέγξῃ, ὅτι εἴμεθα ἀνάξιοι κληρονόμοι τοῦ ἀνεκτιμήτου θησαυροῦ, τὸν ὅποιον οἱ αἰῶνες μᾶς ἐκληροδότησαν. Ἐπὶ ζητημάτων κοινωνικῶν καὶ πρακτικῶν δυνάμεθα καὶ ὀφείλομεν νὰ συζητῶμεν καὶ ἀποφασίζομεν μετὰ τῶν Προτεσταντικῶν Ὁμολογιῶν. Ἐπὶ ζητημάτων ὅμως τῆν πίστιν ἀφορῶντων πάποτε. Δὲν εἴμεθα φανατικοί. Ἀπόδειξις τρανωτάτη, ὅτι δὲν διεξάγομεν προπαγάνδαν ὑπὲρ τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως καὶ Ἐκκλησίας μετὰ ξὺν χριστιανικῶν λαῶν. Ἐχομεν, ὅμως, καθήκον ἱερὸν καὶ ἐπιβεβλημένον νὰ εἴμεθα πιστοὶ τηρηταὶ τῆς πολυτίμου Ὁρθοδόξου μας κληρονομίας. Οὔτε ἰσχυρίζομεθα, ὅτι δὲν θὰ σωθοῦν οἱ μὴ ἀνήκοντες εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τὴν Ὁρθόδοξον, ἀφήνοντες τὸ ζήτημα τοῦτο εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ. Ἄλλοι εἶναι οἱ περιάγοντες τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν διὰ νὰ ποιήσουν ἓνα προσηλύτον, καὶ ὅταν τὸν κερδήσουν

τὸν κάμνον εἰς φανατισμὸν διπλότερον αὐτῶν. Ἄλλοι εἶναι οἱ ἐνσπείροντες ζιζάνια μεταξὺ χριστιανῶν καὶ διεξάγοντες προπαγάνδαν ἀκόμη καὶ ὑπὸ τὰ ὄμματα ἡμῶν τῶν Ὁρθοδόξων.

Αὐτὰ ἐνεθυμήθημεν καὶ τὰς σκέψεις αὐτὰς ἐκάμαμεν καὶ πάλιν ἐξ ἀφορμῆς ἀναγνώσεως τῶν ἐπὶ τοῦ Συνεδρίου τοῦ Ἀμστελοδάμου ἐκθέσεων τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σάμου κ. Εἰρηναίου καὶ τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Β. Ἰωαννίδου. Εἰς αὐτὰ γίνεται λόγος περὶ τῆς «κοινωνίας τῶν Ἐκκλησιῶν» καὶ τοῦ Καταστατικοῦ τῆς, τὸ ὁποῖον, ὡς μὴ ὄφελον, ἀπεδέχθησαν, ἔστω καὶ κατ' ἀρχήν, οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, δεχθέντες νὰ ἀποτελέσουν μέλη τῆς Κεντρικῆς καὶ τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς, τῆς ὀριστικῆς καὶ τελικῆς ἐγκρίσεως τοῦ ἐν λόγῳ Καταστατικοῦ ἐπαφεισθῆς εἰς τὰς Συνόδους τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Ἄλλ' ἡ περίφημος αὕτη «κοινωνία τῶν Ἐκκλησιῶν» ἀκριβῶς ἀνταποκρίνεται πλήρως πρὸς τὰ λεχθέντα κατ' Αὐγουστον τοῦ 1937 εἰς τὸ Συνέδριον τοῦ Ἐδιμβούργου, ὑπὸ τοῦ τότε Ἀρχιεπισκόπου τῆς Ὑόρκης Δρ Τέμπελ. Ἡ «κοινωνία τῶν Ἐκκλησιῶν» θὰ ἀσχολῆται, βεβαίως, καὶ ἐπὶ ζητημάτων κοινωνικῶν καὶ πρακτικῶν, χωρὶς ὅμως ποσῶς νὰ ἀποκλείονται καὶ τὰ δογματικὰ τοιαῦτα, ἀφοῦ, ἄλλως τε, τὸ πρῶτον θέμα, πού ἀπησχόλησε τὸ Συνέδριον τοῦ Ἀμστελοδάμου ἦτο καθαρῶς καὶ ἐμφανέστατα δογματικόν, τὸ περὶ Ἐκκλησίας. Εἶναι τῷ ὄντι λυπηρὸν, διότι καὶ κατὰ τὸ Συνέδριον αὐτὸ δὲν ἔγινε τοῦλάχιστον ὅ,τι ἐγένετο εἰς τὰ δύο προηγούμενα, τὸ τῆς Λωζάννης καὶ τοῦ Ἐδιμβούργου, δὲν συνετάχθη δηλονότι καὶ δὲν ἤχθη πρὸ τῆς ὀλομελείας τοῦ Συνεδρίου δήλωσις, ἐν ἧ νὰ διατυποῦται σαφῶς καὶ θαρραλέως ἡ Ὁρθόδοξος ἀντίληψις περὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν λοιπῶν δογματικῶν ἀληθειῶν τῆς πίστεως, καὶ δὲν ἐδηλώθη κατηγορηματικῶς, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία θὰ μετέχη τοῦ ἐν λόγῳ Συνεδρίου, ἐφόσον τοῦτο θὰ ἔχη ὡς ἀντικείμενον τῶν συσκέψεων τοῦ κοινωνικῶν καὶ πρακτικῶν ζητήματα, ἐπ' οὐδενὶ δὲ λόγῳ, ἂν θὰ περιλαμβανῆ εἰς τὴν ἡμερησίαν του διάταξιν ζητήματα δογματικά, ἅτινα εἶναι τελεσιδικῶς λελυμένα δι' ἡμᾶς τοὺς Ὁρθοδόξους, ὅσα δηλονότι διευπλώθησαν καὶ ἐκυρώθησαν ὑπὸ τῶν Οἰκουμενικῶν καὶ Τοπικῶν Συνόδων ἢ λύονται ὑπὸ τῆς πλειονότητος τῶν Πατέρων καὶ Διδασκάλων τῆς ἀδαιρέτου Ἐκκλησίας τῶν ὀκτώ πρώτων αἰώνων. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι ὁ ἐντριβέστατος περὶ τὰ διεκκλησιαστικά συνέδρια σοφὸς καὶ πολυπειρὸς Μητροπολίτης Θυατείρων κ. Γερμανός, ἀποχαιρετῶν τοὺς Συνέδρους, ἐδήλωσεν ὅτι αἱ Ὁρθόδοξοι ἀντιπροσωπεῖται θὰ ἀγάγουν τὰ πορίσματα τοῦ Συνεδρίου ἐνώπιον τῶν οικείων Ἐκκλησιῶν, ἵνα αὐταὶ ἐπ' αὐτῶν ἀποφανθοῦν, ὡς ὅμως παρατηρεῖ ἐν τῇ ἐκθέσει του ὁ διαπρεπὴς καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Ἰωαννίδης, τὰ λεχθέντα «δὲν θίγουν τὸ δογματικὸν μέρος τῆς δηλώσεως», ἐνῶ τὸ ὅλον ζήτημα εἰς τὰ δογματικὰ ἀκριβῶς σημεῖα, δι' ἡμᾶς τοὺς Ὁρθοδόξους, ἔγκειται καὶ συγκεντροῦται.

Φρονούμεν, ταπεινῶς, ὅτι αἱ κατὰ τόπους Ὁρθό-

δοξοὶ Ἐκκλησίαι ἔχουν καθήκον τὸ ταχύτερον νὰ ἐξαγάγουν τοὺς συναποτελέσαντας τὸ Συνέδριον ἐκ τῆς αὐταπάτης, ὅτι εἶναι δυνατὸν ἡ Ὁρθοδοξία νὰ ἀποτελέσῃ μέλος τῆς «κοινωνίας τῶν Ἐκκλησιῶν», δεχομένη ἐπὶ ἴσοις ὅροις νὰ παρακάθηται εἰς Συνέδρια, σκοποῦντα τὴν ἐξέτασιν δογματικῶν ἀληθειῶν. Θὰ ἔδει ὑφ' ἐκάστης Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας νὰ δηλωθῇ εἰς τὸ ἐν Γενεύῃ κέντρον τῆς οὕτω καλουμένης «κοινωνίας τῶν Ἐκκλησιῶν», ὅτι ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα ν' ἀποτελέσωμεν μέλη αὐτῆς, μολοντὶ δεχομεθα νὰ μετέχωμεν Συνεδρίων ἐπιδικωκόντων συνεργασίαν ἐπὶ κοινωνικοῦ καὶ πρακτικοῦ πεδίου. Ἄλλως τε εἰς αὐτὸν τοῦτον τὸν τίτλον «κοινωνία Ἐκκλησιῶν» ἐνυπάρχει κατὰ τὸ ἀναληθές, τὸ μὴ ἀνταποκρινόμενον ποσῶς πρὸς τὴν πραγματικότητα. Διότι ἀποδίδεται ὁ ὅρος «Ἐκκλησία» εἰς ομάδας, τὰς ὁποίας ὅλοι οἱ δογματικοὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας χαρακτηρίζουν ὡς «ὁμολογίας» καὶ τὰ μάλιστα ὀρθῶς, διότι στεροῦνται καὶ τῶν στοιχειωδῶν γνωρισμάτων τῆς Ἐκκλησίας, δὲν ἔχουν δηλονότι τὴν Ἀποστολικὴν διαδοχὴν, οὔτε συνεπῶς καὶ τὸν ἐπισκοπικὸν βαθμὸν. Ὅπου δὲ ταῦτα δὲν ὑπάρχουν, ἐκεῖ δὲν ὑπάρχει Ἐκκλησία. «Ὅπου ἐπίσκοπος, ἐκεῖ καὶ Ἐκκλησία», λέγει ὁ θεοφόρος Ἰγνάτιος. Πῶς εἶναι δυνατὸν Ἐκκλησίαν, ἐπὶ παραδείγματι, νὰ ὀνομάσωμεν τὸν «Στρατὸν τῆς σωτηρίας», ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει οὔτε Ἀποστολικὴν διαδοχὴν, οὔτε τὸν ἐπισκοπικὸν βαθμὸν, οὔτε μυστήρια, ἀλλ' εἶναι ἀπλῶς μία κοινωνικὴ ὀργάνωσις; Ἀλλὰ μήπως τὸ αὐτὸ δὲν ἀληθεύει καὶ διὰ τὰς περισοτέρας παραφράδας τοῦ Προτεσταντισμοῦ, πού ἀντεπροσωπεύθησαν εἰς τὸ Συνέδριον τοῦ Ἀμστελοδάμου; Διότι ἐκτὸς τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, τῆς Ἀγγλικανικῆς, ἃς εἵπωμεν δὲ καὶ τῆς τῶν Σκανδιναυικῶν χωρῶν, οὐδεμία ἐτέρα ἐκ τῶν Ὁμολογιῶν, τῶν μετασχουσῶν τοῦ Συνεδρίου, κέκτηται τὴν Ἀποστολικὴν διαδοχὴν. Ἄλλ' εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ Ἐκκλησία, ὅπου διεκότη ἡ Ἀποστολικὴ διαδοχὴ; Εἶναι δυνατόν νὰ ἐπικοινωνῇ τις μετὰ τῆς πηγῆς τοῦ ζῶντος ὕδατος, ἐφόσον δὲν ὑπάρχει ἐν ἄρτια καταστάσει ὁ ἀγωγὸς ὁ συνδέων μετὰ τῆς πηγῆς; Καὶ ἀφοῦ αἱ πλεῖστοι τῶν ὡς ἄνω Προτεσταντικῶν παραφράδων, ὡς μὴ ἔχουσαι τὴν Ἀποστολικὴν διαδοχὴν, οὔτε Ἐκκλησίαι δύνανται νὰ ὀνομάζωνται, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ μετέχουν «κοινωνίας Ἐκκλησιῶν», καὶ πῶς θὰ παρακάθηται ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία διὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς περὶ τὴν τράπεζαν τῶν συζητήσεων μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν; Caveant consules!

† Ὁ Κορινθίας ΜΙΧΑΗΛ

Λέν ὑπάρχουν ἀβλαβῆ ψεύδη, διότι, ὅσα ἀπὸ αὐτὰ δὲν βλάπτουν τὸν πλησίον, βλάπτουν τὸν ἑαυτὸν μας.

Δὲν θὰ ἠσθανόμεθα τόσοσὺν τὴν πικρίαν τῶν πικρῶν καταποτιῶν τῆς λύτης, ἂν τὰ ἐνεβαπτίζομεν εἰς ποτήριον πληρὸς ὑπομονῆς.

Ὅσοι δὲν θέλουν νὰ παρακάλουν τὸν Θεὸν νὰ τοὺς φωτίσῃ, θὰ μένουν διαρκῶς εἰς τὸ σκότος.

ΣΥΝΟΔΙΚΑΙ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ

Ἐν Ἀθήναις τῇ 16 Φεβρουαρίου 1949
ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 531

*Πρὸς τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος*

Ὁ Ἱερεὺς κληρὸς πάντοτε ὑπῆρξεν ὁ πρωτοπόρος τῶν ὑπὲρ τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς Πατρίδος ἀγώνων. Ἡ Ἱστορία τοῦ Ἔθνους ἡμῶν, ἀψευδὴς καὶ ἀναντιρρήτως μαρτυροῦσα περὶ τοῦτου, ἔχει νὰ παρουσιάσῃ θυσίας πάσης μορφῆς καὶ κατ' ἐξοχὴν αἵματος ἐκ μέρους τοῦ Ἱεροῦ κλήρου, ὅστις ὡς ὀλοκαύτωμα προσέφερεν ἑαυτὸν διὰ τὴν ὑπόστασιν οὐ μόνον τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως, ἀλλὰ καὶ τοῦ Ἔθνους.

Ὁρθώτατα ὁ ἱστορικὸς ἐτόνισεν, ὅτι «ἄνευ τοῦ Χριστιανισμοῦ τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος δὲν ἤθελεν ἐπιπλεῦσαι ἐν μέσῳ τῶν ποικίλων κατακλισμῶν ὑφ' οὓς εὐρέθη».

Αἱ θυσίαι αὗται δὲν ἀνάγονται εἰς μίαν περίοδον ζωῆς τοῦ Ἔθνους, ἀλλὰ συνεχίζονται ἀδιαλείπτως διὰ τῆς προσφοράς τοῦ αἵματος ἑκατοντάδων κληρικῶν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἐπαράτου κατοχῆς μέχρι σήμερον, λόγῳ τοῦ διεξαγομένου ἀγώνος ὑπὲρ τῆς ὑποστάσεως τῆς φυλῆς ἡμῶν καὶ τῆς ἐλευθερίας τοῦ Ἔθνους.

Τὰς θυσίας ταύτας ἔχουσα ὑπ' ὄψει ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος προέβη εἰς τὴν ἀπόφασιν, ὅπως παρακαλέσῃ τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἀρχιερεῖς, ἵνα τελέσωσι κατὰ τὴν Κυριακὴν τῆς Ὀρθοδοξίας μνημόσυνον ὑπὲρ τῶν πεσόντων Κληρικῶν ἀπὸ τῆς Κατοχῆς καὶ ἐντεθῆεν, ἐξάιροντες ἅμα δι' ὁμιλιῶν τὴν προσενεχθεῖσαν θυσίαν τῶν μαρτύρων τούτων, ὑπὲρ τῶν ὑψηλῶν ἰδανικῶν, ἅτινα χαρακτηρίζουν τὸν ἄνθρωπον ὡς προσωπικότητα πλήρη καὶ τοὺς λαοὺς ἀξιολογῶν τοῦ Χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ.

- † Ὁ Διδυμοτείχου ΙΩΑΚΕΙΜ Προεδρεύων
- † Ὁ Σάμου καὶ Ἰκαρίας Εἰρηναῖος
- † Ὁ Σερρών καὶ Νιγρίτης Κωνσταντῖνος
- † Ὁ Ἀλεξανδρουπόλεως ΙΩΑΚΕΙΜ
- † Ὁ Ζακύνθου Χρυσόστομος
- † Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν Χερουβεῖμ
- † Ὁ Ἡλείας Γερμανὸς
- † Ὁ Φωκίδος Ἀθανάσιος

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
Ἀρχιμ. *Δαμασκηνὸς Κοτζιάς*

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 532

*Πρὸς τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος*

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπιθυμοῦσα, ὅπως λάβῃ σαφῆ καὶ πλήρη γνῶσιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς, Ἐθνικῆς καὶ φιλανθρωπικῆς δράσεως τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ Ἰταλικοῦ πολέμου μέχρι σήμερον, προέβη εἰς τὴν ἀπόφασιν, ἵνα παρακαλέσῃ τοὺς Σεβ. Ἀρχιερεῖς, ὅπως ἀποστείλωσι Αὐτῇ ὡς οἷόν τε τάχιστα, ἐκθέσεις εἰς ἃς σαφῶς καὶ εὐ-

συνόπτως νὰ ἐκτίθῃται ἡ δρᾶσις αὐτῶν ἐπὶ τῶν ὡς ἄνω πεδίων.

- † Ὁ Ἐάνθης ΙΩΑΚΕΙΜ, Προεδρεύων
- † Ὁ Διδυμοτείχου ΙΩΑΚΕΙΜ
- † Ὁ Σάμου καὶ Ἰκαρίας Εἰρηναῖος
- † Ὁ Σερρών καὶ Νιγρίτης Κωνσταντῖνος
- † Ὁ Ἀλεξανδρουπόλεως ΙΩΑΚΕΙΜ
- † Ὁ Ζακύνθου Χρυσόστομος
- † Ὁ Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος Ιακώβος
- † Ὁ Ἡλείας Γερμανὸς
- † Ὁ Φωκίδος Ἀθανάσιος

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
Ἀρχιμ. *Δαμασκηνὸς Κοτζιάς*

Ὁ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΕΑΣ ΚΑΙ ΚΥΘΟΥ
ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΡΟΥΣΟΣ*
(1797—1842)

Ὁ Νικόδημος ἀνήκει εἰς τὴν χορείαν τῶν ἱεραρχῶν ἐκείνων, τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, οἵτινες παρὰ τὸ μικρὸν, κατ' ἔκτασιν, τῆς ἐπαρχίας αὐτῶν, ἠδυνήθησαν ν' ἀναπτύξωσι, πρὸς τὴν πνευματικὴν αὐτῶν ἀποστολῆν, τοιαύτην κοινωνικὴν δρᾶσιν, ὥστε αἱ μεταγενέστεραι γενεαὶ ν' ἀποθαυμάζωσι τὸ μέγεθος τῆς ἀφοσιώσεώς των πρὸς τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς μεγάλης αὐτῶν ἀποστολῆς.

Ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Νικοδήμου πιστοῦται πλήρως, ὅτι ἡ ἐσωτερικὴ, τοῦ Ἱεράρχου, πνοὴ εἶναι ἐκείνη, ἣτις πρωτοστατεῖ εἰς πᾶσαν κίνησιν καὶ ὑπερπηδᾷ πᾶν ἐμπόδιον, ὅπερ ἐμφανίζεται κατὰ τὴν ἐμπρακτον ἐκδήλωσιν τῶν σκέψεων του· ἡ ἠθικὴ ὑπόστασις τοῦ Ἀρχιερέως ὀρθομένη ἐναντι διαφόρων παραγόντων, ἐπιζητούντων νὰ μολύνωσι τὴν συνείδησιν τῆς κοινωνίας διαλύει πᾶσαν ὑπόνοιαν περὶ τῆς ἐννοίας τῆς ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας, καθ' ὅσον δὲν πρέπει νὰ λησμονώμεν, ὅτι τὰ τελετουργικὰ Αὐτῆς ὄργανα διὰ τῆς καθ' ὄλου αὐτῶν ζωῆς ἀποβαίνουσι τοῦτ' αὐτὸ οἱ ρυθμισταὶ τῆς θρησκευτικῆς, τῶν πιστῶν, συνειδήσεως· ἡ πράξις

* ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ἀτίση Βασιλείου Ἐπισκόπου Ταλαντίου: Ἐπίτομος Ἐπισκοπικὴ Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ 1833 μέχρι σήμερον. Ἐν Ἀθήναις 1948 Τ. Α'.

Βάλληδα Ἀντων. Κυθνιακά. Ἐν Ἐρμούπολει 1882.

Γιαννοπούλου Στεφ. Ἀρχ. Συλλογὴ τῶν ἐγκυκλίων τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἐν Ἀθήναις 1901.

Ἐφημερὶς τῆς Κυβερνήσεως ἔτος 1833 καὶ 1843.

Ματαράγκα Διον. Δίκαιον Ἐκκλησίας—Πολιτείας Ἑλλάδος Ἀθῆναι 1937 Τ. Α'.

Μηλιαράκη Ἀντων. Ὑπομνήματα περιγραφικὰ τῶν Κυκλάδων νήσων. Ἐν Ἀθήναις 1880.

Οἰκονόμου Κωνσταντῖνου Τὰ σωζόμενα ἐκκλησιαστικὰ συγγράμματα Ἀθήνησι 1864 Β'. 1866 Γ'.

Πασχάλη Δημ. Τζίας καὶ Θεομίων Νικόδημος Ρούσος «Θεολογία» 1925 Τ. Γ'.

Τριανταφύλλου Ἀνδρ. Ἀρχιμ. Ἐκ τῆς Ἱεραρχίας τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγώνος. «Ἱ Σύνδεσμος» 1915.

Φραντζή Ἀμβρ. Ἐπίτομὴ τῆς Ἱστορίας τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος. Ἐν Ἀθήναις 1889 Τ. Α' 1841 Γ—Δ'.

Ψάλλα Ἰωάν. Ἱστορία τῆς νήσου Κέας. Ἐν Ἀθήναις 1921.

τούτου, όσονδήποτε και άν ή άρετή αύτη σήμερα θεωρήται άποκρουστέα, ως μη συνάδουσα προς την νοοτροπίαν της συγχρόνου κοινωνίας άρεσκομένης εις πράξεις άπορρευούσας, από την έλλειψιν ήθικης, πρό παντός άνωτερότητος, έμφαινομένη εις έργα πολιτισμού άποτελεί την βάση, επί της όποιας θα στηριχθῆ ή συμπεριφορά τούτου και έναντι άκόμη ανθρώπων δυσμενώς διακειμένων αύτω.

Τό τρίπτυχον τοϋτο των άρετων είχε κυριεύσει τόν ήμέτερον Νικόδημον, γεννηθέντα έν τῷ χωρίῳ Λαριδίῳ τοϋ δήμου Κορθίου τῆς νήσου Ἐνδρου, κατά τό έτος 1762* δι δέ τότε ένγεννήθη τό πληροφορούμεθα έξ αναφοράς τοϋ ίδιου, κατωτέρω καταχωρουμένης, προς την Σύνοδον. Νέος έτι ών εισήλθεν ως δόκιμος εις την, κατά την νήσον εκείνην, Ἱεράν Μονήν τῆς Παναχράντου τιμωμένην δ' έπ' όνόματι τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου†, έν ἡ έκάρη μοναχός. Ἐν τῇ Μονῇ ταύτῃ, έν ἡ έτηροῦντο άσύστηρως οί μοναχικάί ιδιότητες, άπέκτησε τά έχέγγυα εκείνα τά πνευματικά και ήθικά, άτινα μεταγενεστέρως τόσον έμπράκτως έφήρμοσεν, ιδιαίτητα δέ κατά τό διάστημα τῆς Ἀρχιερατικῆς αϋτοϋ ζωῆς.

Ποίας άράγε μορφώσεως έτυχεν; άν λάβωμεν ύπ' όψιν, ότι άεποτε υπήρχον σχολαί έν Ἐνδρῷ, ίδίως δ' έν ταίς Μοναίς, εικάζομεν, ότι έν αϋταίς θα έλαβε τά πρώτα γραμματικά έφόδια, άτινα βραδύτερον έτελειοποίησε μεταβάς εις Κωνσταντινούπολιν. Ἀληθές είναι ότι, ει και δέν έστερείτο παιδείας, όμως δέν δυνάμεθα νά κατατάξωμεν τοϋτον εις την χορείαν των ιεραρχών εκείνων, οίτινες ησαν λίαν έγκρατείς τῆς παιδείας.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, λεπτομερείας περί τῆς, πρό τῆς άνόδου αϋτοϋ εις την Ἀρχιερωσύνην, ζωῆς του αί μέχρι σήμερα ιστορικά πληροφορία δέν μάς παρέχουσιν, είμη ότι διετέλεσεν Ἀρχιδιάκονος τοϋ Ἐθνομάρτυρος Οίκουμενικοϋ Πατριάρχου Γρηγορίου τοϋ Ε', κατά την πρώτην αϋτοϋ πατριαρχείαν (1797 1798) παρ' ᾧ ύπηρέτησεν έπ' έλάχιστον. Ὁ αοίδιμος εκείνος άνήρ, έκτιμών την εϋσέβειαν τοϋ Νικοδήμου, έξελέξατο και έχειροτόνησε τοϋτον Ἀρχιεπίσκοπον Τζίας και Θερμίων, εις διαδοχήν τοϋ παυθέντος Σωφρονίου* μετά πάροδον δ' όλίγων έτών από τῆς καταστάσεως αϋτοϋ εις την, ύπ' όψιν, παροικίαν, δ αϋτός Πατριάρχης τῷ 1819 προήγαγε τοϋτον εις Μητροπολίτην τῆς ίδίας έπαρχίας, προαχθείσης οϋτω και αϋτῆς εις Μητρόπολιν, εις ένδειξιν εϋαρεσκείας τῆς Μ. τοϋ Χριστοϋ Ἐκκλησίας διά τόν εϋσεβῆ και ένάρετον αϋτοϋ βλον' ή αλήθεια δ' αϋτη πιστοῦται και έξ επιγραφῆς έντετειχισμένης επί τοϋ ύπερθύρου τοϋ

έν Κύθνῳ ἱεροϋ ναοϋ τῆς Ἀγίας Βαρβάρας έχούσης οϋτως. «Ἀνεδείμαντο τόν νεών τοϋτον τῆς Ἀγίας Βαρβάρας δε μητροπολίτης, όστις και πρώτος τοϋ προβιβασμοϋ του δι' εϋαρέστησιν ήξιώθη Κίας και Θερμίων Κύριος Νικόδημος δ έξ Ἐνδρου και έπαρχιώται αϋτοϋ άπαντες οί την νήσον ταύτην Θερμία οίκούντες.

Ἐν εἴτει, αωκδ' : Μαῖου πρώτη χειρ προτοπάπα Λαουτάρη...»

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Ταλαντίου ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

1. Δημ. Πασχάλη: Τζίας και Θερμίων Νικόδημος Ῥοῦσσοσ έν «Θεολογία» Τ. Γ'. σ. 113-114.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ *

Ἡ Ἐκκλησιαστική Ἐκπαίδευσις διανύει τό τέταρτον σχολικόν έτος ευρύθμου και κανονικῆς, κατά τό μάλλον ή ήττον, λειτουργίας, αφού κατώρθωσε νά υπερνικήσει μεγάλης δυσχερείας και υπερπηδήσει δυσυπέβλητα φαινόμενα έμπόδια. Ὅτε κατά φθινόπωρον τοϋ έτους 1945 ήρχιζεν αϋτη τό δυσχερόστατον έργον τῆς μορφώσεως τοϋ Ὁρθοδόξου Ἑλληνικοϋ Κλήρου, ησαν βεβαίως γνωσταί εις την σχολῶσαν την πρωτοβουλίαν και αναλαβοῦσαν την ευθύνην τοϋ μεγάλου τούτου έγχειρήματος Γεν. Διεύθυνσιν Ὁρησκευμάτων αί ύφιστάμεναι τότε και μέλλουσαι νά ανακύψωσι μεγάλαί πράγματι δυσχερείαι, έν έποχῇ καθ' ἣν ή χώρα έξήρχετο κατεστραμμένη από τρομεράν δοκιμασίαν πολυετοῦσ πολέμου και τριπλῆς έχθρικής κατοχῆς. Ἦσαν γνωσταί εις αϋτήν ή έλλειψις διδακτηρίου, σχολικῶν ειδῶν και όργάνων, διδακτικοῦ και ύπηρετικοῦ προσωπικοῦ, υλικῶν μέσων και έπαρκῶν πιστώσεων διά την συντήρησιν τῶν οίκοτροφείων και όλαι αί συναφείς έλλείψεις και τά άλλα έμπόδια εκ τῆς επικρατούσης άνωμάλου έν τῇ χώρα καταστάσεως και τῆς έλλείψεως ασφάλειας. Ἀλλά παρά πάντα ταῦτα δέν έδίστασεν αϋτη. Πρὸ τοϋ κινδύνου νά πληρωθῶσιν αί συνεπείξ τοϋ πολέμου και τῆς κατοχῆς πολυάριθμοι κεναί εφημεριακαί θέσεις διά μη προσοντούχων ἱερέων άπεφάσισε νά πράξη πᾶν ό,τι ήτο δυνατόν υπό τās κρατούσας τότε συνθήκας διά την ίδρυσιν και όργάνωσιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαίδεϋσεως και την εκ τῶν ενόντων λειτουργίαν τῶν σχολείων αϋτῆς, όπως άλλως τε έπραττε και τό Κράτος διά τά δημόσια σχολεία. Χάρις δέ εις την θείαν συναντίληψιν και την συμπαράστασιν τῆς Ἐκκλησίας και τοϋ Κράτους αί καταβληθεΐσαι προσπάθειαι έστέρφησαν υπό ίκανῆς επιτυχίας, κατά δέ τό τρέχον τέταρτον έτος τῆς λειτουργίας τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαίδεϋσεως έπε-

* Ὑπεβλήθη υπό τοϋ Γενικοῦ Διευθυντοῦ Ὁρησκευμάτων καθηγητοῦ κ. Ἰωάννου Ν. Καρμύρη προς την Ἱεράν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τῇ 12 Φεβρουαρίου 1949 μετά τās δύο προηγουμένης εκθέσεις αϋτοϋ, τās ύποβληθεΐσας προς την κατά τά έτη 1946 και 1948 συνελθούσαν Ἱεραρχίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος και δημοσιευθεΐσας έν «Ἐκκλησία» 23 (1946) 17-20, 36-37 και 25 (1948) 242-244.

1. Ἀντων. Μηλιαράκη: Ὑπομνήματα περιγραφικά των Κυκλάδων νήσων. Ἐν Ἀθήναις 1880 σ. 95.

2. Αὐτόθι σ. 53.

3. Ἰωάν. Ψόλλα: Ἱστορία τῆς νήσου Κέας. Ἐν Ἀθήναις 1921 σ. 182.

τεύχθη ὁ διπλασιασμός σχεδόν τῶν προοριζομένων διὰ τὰ οἰκοτροφεία τῶν ἱεροσπουδαστῶν πιστώσεων τοῦ Κράτους καὶ ὁ διορισμός 25 νέων καθηγητῶν εἰς τὰς Ἐκκλησιαστικὰς Σχολὰς καὶ τὰ Φροντιστήρια, ἐπὶ πλέον δὲ συμπληροῦνται ὄλονέν καὶ αἱ διδασκασίαι καὶ λοιπαὶ ἑλλείψεις αὐτῶν. Πράγματι σήμερον διδάσκουσιν εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως 137 ἐν ὅλῳ καθηγηταί, ἐνεγράφησαν δὲ ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ Κράτους καὶ χορηγοῦνται τακτικῶς εἰς τὰ οἰκοτροφεία αὐτῶν πιστώσεις ἀνερχόμεναι συνολικῶς εἰς 638.400.000 δραχμὰς, ἐπὶ πλέον δὲ ἐξητήθη ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνησκευμάτων καὶ νέα συμπληρωματικὴ πίστωση ἐτέρον 180.000.000 δραχμῶν διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς παρεχομένης τροφῆς. Τοιοῦτοτρόπως ἐλπίζεται, ὅτι ὅταν ἡ Ἑλλάς εἰρηνεύσῃ καὶ πραγματοποιηθῇ ὁ ἐπιναπατρισμός τῶν ἀνταρτοπλήκτων εἰς τὰ χωρία τῶν καὶ ἠχῆσιν καὶ πάλιν οἱ κώδωνες ὄλων τῶν ἱερῶν ναῶν αὐτῶν, θὰ δυναθῇ ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐκπαίδευσις νὰ ἀνταποκριθῇ κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν μεγάλην ζήτησιν ἱερέων, ἣτις θὰ σημειωθῇ τότε, καὶ νὰ δεχθῇ καὶ μορφώσῃ τοὺς ὑποψηφίους τῶν ἀνευ ἱερέων ἑνοριῶν. Ἐνῶ δὲ κατὰ τὸ τρέχον σχολικὸν ἔτος, λόγῳ τῶν πολεμικῶν συνθηκῶν, δὲν παρετηρήθη ἀθρόα προσέλευσις ὑποψηφίων εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Φροντιστήρια—δεδομένου ὅτι μέγας ἀριθμὸς ἀνταρτοπλήκτων ἐφημερίων, ὑπολογιζόμενος εἰς τὸ $\frac{1}{4}$ ἢ $\frac{1}{8}$ περίπου τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὑπηρετούντων τοιούτων, ἀργεῖ εἰς τὰ μεγάλα ἀστικά κέντρα—μετὰ τὴν κατάπausιν τῆς ἀνταρσίας τὰ Φροντιστήρια θὰ εἶναι ἔτοιμα νὰ δεχθῶσι καὶ ἐκπαιδεύσῃ τοὺς ὑποψηφίους τῶν στερουμένων ἐφημερίων ἑνοριῶν. Ἀλλὰ διὰ νὰ ἐκτιμηθῇ καλύττερον καὶ δικαιοτέρον τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ ἡ μεγάλη ἀποστολὴ καὶ σημασία αὐτῆς διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, εἶναι ἀνάγκη νὰ δοθῶσιν εἰς τὴν δημοσιότητα ἐπίσημά τινα στοιχεῖα περὶ τῆς παρούσης καταστάσεώς της καὶ τῆς καθόλου ἀποδόσεως αὐτῆς, ἐξαχθῶσι δὲ ἐντεῦθεν τὰ ἀναγκαῖα συμπεράσματα.

Ὡς γνωστόν, ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐκπαίδευσις περιλαμβάνει τέσσαρας τύπους σχολείων, ἥτοι α) 5 ἀνώτερα διτάξια Ἐκκλησιαστικὰ Φροντιστήρια, δεχόμενα ὡς μαθητὰς τελειοφοίτους γυμνασίου ἢ διδασκαλείου καὶ λειτουργοῦντα ἐν Ἀθήναις παρὰ τῇ Ριζαρείῳ Σχολῇ, ἐν Πάτραις, ἐν Κρήτῃ, ἐν Βόλῳ καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ β) 7 κατώτερα διτάξια Ἐκκλησιαστικὰ Φροντιστήρια, δεχόμενα ὡς μαθητὰς τελειοφοίτους σχολαρχείου ἢ ἀντιστοίχων τάξεων γυμνασίου καὶ λειτουργοῦντα ἐν Κορίνθῳ, Λαμίᾳ, Πάτρῳ, Βελλῇ Ἰωαννίνων, Κοζάνῃ, Λαρίῳ καὶ Πύργῳ γ) 6 ἐπτατάξιους Ἐκκλησιαστικὰς Σχολὰς, δεχομένας ὡς μαθητὰς τελειοφοίτους δημοτικοῦ σχολείου καὶ λειτουργοῦσας ἐν Κορίνθῳ, Λαμίᾳ, Πάτρῳ, Κρήτῃ, Ἁγίᾳ Ἀναστασίᾳ Χαλκιδικῆς καὶ Ἐάνθῃ δ) τὸ πεντατάξιον Ἱεροδιδασκαλεῖον Βελλῆς, δεχόμενον ὡς μαθητὰς τοὺς ἔχοντας ἐνδεικτικὸν προαγωγῆς ἐκ τῆς Β' τάξεως τοῦ γυμνασίου καὶ λειτουργοῦν ἐν Ἰωαννίνοις,

Α' Ἀνώτερα Ἐκκλησιαστικὰ Φροντιστήρια

1. *Τὸ ἀνώτερον Ἐκκλησιαστικὸν Φροντιστήριον τῆς Ριζαρείου Σχολῆς*, ἰδρυθὲν καὶ λειτουργοῦν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1945, ἀπέδωκεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μέχρι σήμερον 104 ἐν ὅλῳ πτυχιούχους του, ἐξ ὧν 5 εἰσήχθησαν κατόπιν ἐξετάσεων καὶ φοιτῶσιν ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Ἦδη φοιτῶσιν ἐν μὲν τῇ Α' τάξει τοῦ Φροντιστηρίου τούτου 36 ἱεροσπουδασταί, ἐν δὲ τῇ Β' τάξει 27. Ἐν αὐτῷ διδάσκουσιν οἱ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Ἀ. Ἀλιβιζάτος, Π. Μπρασιώτης, Β. Βέλλας, Ἰ. Καρμύρης, Ἰ. Θεοδωρακόπουλος, Σ. Καλλιάρης, ὁ ὕψηντῆς Α. Φυτράκης, ὁ ἀρχιμ. Προκόπιος Παπαθεοδώρου καὶ οἱ καθηγηταὶ μέσης ἐκπαιδεύσεως Ἀ. Πάλλης (διευθύνων), Σ. Μακρῆς, Ν. Καρυσσιώτης καὶ ὁ ἱατρός Β. Λυμπέρης.

2. *Τὸ ἀνώτερον Ἐκκλησιαστικὸν Φροντιστήριον Πατρῶν* ἤρχισε λειτουργοῦν ἀπὸ τοῦ τρέχοντος σχολικοῦ ἔτους, ἐγγραφέντων εἰς τὴν Α' τάξιν αὐτοῦ 22 μαθητῶν. Ἐν αὐτῷ διδάσκουσιν ὁ ἀρχιμ. Εὐσέβιος Κηπουργός (διευθυντῆς-γυμνασιάρχης), ὁ ἀρχιμ. Εὐστάθιος Εὐσταθόπουλος καὶ οἱ καθηγηταὶ Γ. Σωτηρόπουλος, Ν. Παπαχρήστου, Ν. Νικολόπουλος, Ν. Ράλλης, Σ. Πολυδώρου, Θ. Παπαγεωργακόπουλος, Χ. Κουγιάς, Γ. Ἀθανασόπουλος, Ἀναστασόπουλος, Γ. Παπαβασιλείου καὶ Ζωγράφος.

3. *Τὸ ἀνώτερον Ἐκκλησιαστικὸν Φροντιστήριον Κρήτης* ἤρχισε λειτουργοῦν ἀπὸ τοῦ τρέχοντος σχολικοῦ ἔτους μὲ 25 μαθητὰς εἰς τὴν Α' τάξιν αὐτοῦ. Ἐν αὐτῷ διδάσκουσιν οἱ κατωτέρω μνημονευόμενοι καθηγηταὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς Κρήτης, παρ' ἧς λειτουργεῖ τοῦτο.

4. *Τὸ ἀνώτερον Ἐκκλησιαστικὸν Φροντιστήριον Βόλου* ἤρχισε λειτουργοῦν ἀπὸ τοῦ τρέχοντος σχολικοῦ ἔτους μὲ 11 μαθητὰς εἰς τὴν Α' τάξιν αὐτοῦ. Ἐν αὐτῷ διδάσκουσιν οἱ καθηγηταὶ Α. Παπαδόπουλος (διευθύνων), ἀρχιμ. Κλήμης Ἀναστασίου, Χ. Ἀδαμόπουλος, Α. Γιάκος, Ε. Χατζημάρκου καὶ ὁ ἱατρός Γ. Σαρρηγιάννης.

5. *Τὸ ἀνώτερον Ἐκκλησιαστικὸν Φροντιστήριον Θεσσαλονίκης* ἤρχισε λειτουργοῦν ἀπὸ τοῦ τρέχοντος σχολικοῦ ἔτους μὲ 9 μαθητὰς ἐγγραφέντας εἰς τὴν Α' τάξιν αὐτοῦ. Ἐν αὐτῷ διδάσκουσιν οἱ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Β. Ἰωαννίδης, Α. Μωραΐτης, Κ. Μπόνης, Β. Ἐξαρχος καὶ Γ. Κορνιδάκης καὶ οἱ καθηγηταὶ τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως Κ. Πηχεῶν (διευθυντῆς-γυμνασιάρχης), Π. Γιαννακόπουλος, Ι. Χλαμπουτάκης, Θ. Θαλασσινός (ἐπὶ ἐκπαιδευτικῇ ἀδείᾳ εἰς Ἀμερικὴν), Ξανθός, Τραϊανός καὶ ὁ ἱατρός Κ. Λαμπρίδης.

1. Δίκαιον εἶναι νὰ ἐξαρθῇ ἐνταῦθα τὸ ἀξιωματικὸν παράδειγμα τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ἣτις, πρὸς ἀσκῆσιν τῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν σπουδῶν τῶν χειροτονουμένων μαθητῶν τοῦ Φροντιστηρίου καὶ οἰκονομικῆν ἐνίσχυσιν αὐτῶν, τοποθετεῖ αὐτοὺς προσωρινῶς καὶ ἐπικουρικῶς εἰς διαφόρους ἑνοριακούς ναοὺς αὐτῆς, ὡς πράττει καὶ διὰ τοὺς φοιτητὰς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς. Οὕτως ὑποβοηθεῖ σημαντικῶς τὸ ἔργον τῆς μορφώσεως τοῦ ἱεροῦ Κλήρου.

Β' Κατώτερα Ἐκκλησιαστικά Φροντιστήρια

1. Τὸ κατώτερον Ἐκκλησιαστικὸν Φροντιστήριον Κορίνθου, λειτουργοῦν ἀπὸ τοῦ 1945, ἀπέδωκεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν 170 ἐν συνόλῳ πτυχιούχους του. Ἦδη φοιτῶσιν ἐν μὲν τῇ Α' τάξει αὐτοῦ 55 ἱεροσπουδασταί, ἐν δὲ τῇ Β' τάξει 82. Ἐν αὐτῷ διδάσκουσιν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κορινθίας Μιχαὴλ καὶ οἱ καθηγηταὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς Κορίνθου, παρ' ἧς λειτουργεῖ τοῦτο.

2. Τὸ κατώτερον Ἐκκλησιαστικὸν Φροντιστήριον Λαμίας, λειτουργοῦν ἀπὸ τοῦ 1945, ἀπέδωκεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν 127 ἐν συνόλῳ πτυχιούχους του. Ἦδη φοιτῶσιν ἐν μὲν τῇ Α' τάξει αὐτοῦ 15 ἱεροσπουδασταί, ἐν δὲ τῇ Β' τάξει 40. Ἐν αὐτῷ διδάσκουσιν οἱ καθηγηταὶ τῆς παρ' ἧς λειτουργεῖ Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς Λαμίας.

3. Τὸ κατώτερον Ἐκκλησιαστικὸν Φροντιστήριον Πάτμου, λειτουργοῦν ἀπὸ τοῦ 1947 μὲ τὸ διδακτικὸν προσωπικὸν τῆς Πατριάδος Σχολῆς, ἀριθμεῖ 14 μαθητὰς ἐν τῇ Α' τάξει καὶ 10 μαθητὰς ἐν τῇ Β' τάξει αὐτοῦ.

4. Τὸ κατώτερον Ἐκκλησιαστικὸν Φροντιστήριον Βελλᾶς Ἰωαννίνων, λειτουργοῦν ὡς μονοτάξιον ἀπὸ τοῦ 1945, ἀπέδωκεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν 129 ἐν ὄλῳ πτυχιούχους του. Ἀπὸ τοῦ τρέχοντος σχολικοῦ ἔτους, μετατραπὲν εἰς διτάξιον, ἐδέχθη εἰς τὴν Α' τάξιν του 30 μαθητὰς. Ἐν αὐτῷ διδάσκουσιν οἱ καθηγηταὶ τοῦ Ἱεροδιδασκαλείου Βελλᾶς.

5. Τὸ κατώτερον Ἐκκλησιαστικὸν Φροντιστήριον Κοζάνης, λειτουργοῦν ὡς μονοτάξιον ἀπὸ τοῦ 1946, ἀπέδωκεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν 111 πτυχιούχους. Ἀπὸ τοῦ τρέχοντος σχολικοῦ ἔτους, μετατραπὲν εἰς διτάξιον, ἐδέχθη εἰς τὴν Α' τάξιν του 29 μαθητὰς. Ἐν αὐτῷ διδάσκουσιν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κοζάνης Κωνσταντῖνος καὶ οἱ καθηγηταὶ Α. Γκανιάτσος (διευθύνων), αἰδεσ. Καρατάσος, Σκιαδάς καὶ ὁ ἰατρός Γιαντσούλης.

6. Τὸ κατώτερον Ἐκκλησιαστικὸν Φροντιστήριον Λαρίσης, ἀρξάμενον νὰ λειτουργῇ ἀπὸ τοῦ τρέχοντος σχολικοῦ ἔτους, ἐνέγραψεν εἰς τὴν Α' τάξιν 38 μαθητὰς. Ἐν αὐτῷ διδάσκουσιν οἱ καθηγηταὶ Δ. Κρικέλλας (διευθύνων), ἀρχιμ. Δωρόθεος Βασιλάς καὶ Π. Στωϊκίδης.

7. Τὸ κατώτερον Ἐκκλησιαστικὸν Φροντιστήριον Πύργου, ἀρξάμενον νὰ λειτουργῇ ἀπὸ τοῦ τρέχοντος σχολικοῦ ἔτους, ἐνέγραψεν εἰς τὴν Α' τάξιν 24 μαθητὰς. Ἐν αὐτῷ διδάσκουσιν οἱ καθηγηταὶ Α. Δοῦρος (διευθύνων), ἀρχιμ. Ἰεζεκιὴλ Καλαϊτζῆς, αἰδεσ. Γ. Γιαννακόπουλος, Κ. Παπανικολάου, Β. Ἀλεξόπουλος, Δ. Κοῦλος, Ι. Βουλγαρίδης καὶ Ν. Παπανικολάου.

Ἄλλὰ πλὴν τῶν ἀνωτέρω λειτουργούντων 7 κατωτέρων Ἐκκλησιαστικῶν Φροντιστηρίων δὲν ἐλειτούργησε κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὸ κατώτερον Ἐκκλησιαστικὸν Φροντιστήριον Ἐάνθης ἐλλείψει μαθητῶν. Τοῦτο, λειτουργοῦν ἀπὸ τοῦ 1945 ὡς μονοτάξιον, ἀπέδωκεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν 70 ἐν ὄλῳ πτυχιούχους του. Ἐπίσης τὸ εἰς ἀνώτερον Φροντιστήριον Θεσσαλονίκης μετατραπὲν τῶς κατώτερον Φροντιστή-

ριον Σερραῶν καὶ πρότερον Ἀγίας Ἀναστασίας ἀπέδωκεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν 95 πτυχιούχους του. Ὁμοίως τὸ εἰς ἀνώτερον Φροντιστήριον Πατρῶν μετατραπὲν τῶς κατώτερον Φροντιστήριον Κερκύρας, λειτουργοῦν ἀπὸ τοῦ 1945, ἀπέδωκεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν 48 πτυχιούχους. Τέλος καὶ τὸ εἰς ἀνώτερον Φροντιστήριον Κρήτης μετατραπὲν τῶς κατώτερον Φροντιστήριον Κρήτης, λειτουργοῦν ἀπὸ τοῦ 1945, ἀπέδωκεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν 32 πτυχιούχους, εἰς οὓς δέον νὰ προστεθῶσι καὶ 22 φοιτῶντες νῦν εἰς τὴν Β' τάξιν καὶ μέλλοντες νὰ ἀποφοιτήσωσι τὸν προσεχῆ Ἰούνιον.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω στατιστικῶν δεδομένων συνάγεται τὸ συμπέρασμα, ὅτι τὰ κατώτερα Ἐκκλησιαστικά Φροντιστήρια ἀπὸ τοῦ 1945 μέχρι τοῦ 1948 ἀπέδωκαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν 782 ἐν ὄλῳ πτυχιούχους, εἰς οὓς δέον νὰ προστεθῶσι καὶ οἱ μέλλοντες νὰ ἀποφοιτήσωσι τὸν προσεχῆ Ἰούνιον 154, ὡς καὶ 131 τοῦ ἀνωτέρου Φροντιστηρίου τῆς Ῥιζαρείου Σχολῆς. Τέλος ἐν τῇ Α' τάξει τῶν μὲν κατωτέρων Φροντιστηρίων φοιτῶσιν ἤδη 205 μαθηταί, τῶν δὲ ἀνωτέρων 103, ἧτοι ἐν ὄλῳ 1375.

Γ' Ἐκκλησιαστικαὶ Σχολαὶ

1. Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ Κορίνθου ἤρξατο ἀπὸ τοῦ 1945 λειτουργοῦσα ὡς ἐπτατάξιος, προστιθεμένης κατ' ἔτος ἀνὰ μίαν τάξιν ἕως οὗ ὀλοκληρωθῆ κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1951-1952. Ἦδη λειτουργοῦσιν ἐν αὐτῇ αἱ 4 πρῶται τάξεις, ἔχουσαι 230 ἐν ὄλῳ μαθητὰς: ἧτοι Α' = 63, Β' = 55, Γ' = 63, Δ' = 49. Ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Σχολῇ καὶ τῷ προσρητημένῳ αὐτῇ κατωτέρῳ Ἐκκλησιαστικῷ Φροντιστηρίῳ Κορίνθου διδάσκουσιν οἱ καθηγηταὶ Γ. Τρουπάκης (διευθυντής), αἰδεσ. Πέτρος Θωμαΐδης, Ε. Ἐξαρχος, Β. Τσώνης, Π. Ξενικάκης, Ν. Καρμύρης (στρατευθεὶς), Σ. Παστός, Π. Τσακοῦς, Ε. Γαβαλλάς, Π. Κυριαζῆς (στρατευθεὶς), Γ. Βαλσαμάκης, Ι. Μαυρουδῆς, Β. Σαροῦς, Χ. Ἀσημακόπουλος (στρατευθεὶς), ἔξ ἀποσπάσεως δὲ οἱ Χ. Φθενάκης καὶ Δ. Σκαλιώτης, ὡς καὶ ὁ ἰατρός Π. Καραγάλιος.

2. Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ Λαμίας ἤρξατο λειτουργοῦσα ὡς ἐπτατάξιος ἀπὸ τοῦ 1946, ἥδη δὲ λειτουργοῦσιν αἱ 3 πρῶται τάξεις αὐτῆς, ἔχουσαι 114 ἐν ὄλῳ μαθητὰς, ἧτοι: Α' = 51, Β' = 30, Γ' = 33. Ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Σχολῇ καὶ τῷ προσρητημένῳ αὐτῇ Ἐκκλησιαστικῷ Φροντιστηρίῳ Λαμίας διδάσκουσιν οἱ καθηγηταὶ Ν. Μαρκέτης (διευθυντής), ἀρχιμ. Ἀνδρέας Παντολέον, Α. Χαροτῆς, Κ. Παπακωνσταντῖνου, Ι. Ροβίθης, Π. Ζωγράφος, Α. Πετρόπουλος (στρατευθεὶς), Ι. Νούλας, ἔξ ἀποσπάσεως δὲ οἱ Α. Κακάβας, Ν. Βασιλείου, Α. Ἀνδρέου καὶ ὁ ἰατρός Α. Ἀναγνώστου.

3. Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ Πάτμου ἤρξατο λειτουργοῦσα ὡς ἐπτατάξιος ἀπὸ τοῦ 1947, μετατραπέντος καὶ τοῦ παρ' αὐτῇ λειτουργούντος τῶς ἡμιγυμνασίου Πάτμου, οὕτω δὲ θέλει ὀλοκληρωθῆ κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1951-1952. Ἦδη λειτουργοῦσιν αἱ 4 πρῶται τάξεις αὐτῆς, ἔχουσαι 101 ἐν ὄλῳ μαθητὰς, ἧτοι: Α' = 44, Β' = 34, Γ' = 12, Δ' = 11. Ἐν τῇ Πατριάδι Σχολῇ καὶ τῷ κατωτέρῳ Φροντιστηρίῳ

αὐτῆς διδάσκουσιν οἱ καθηγηταὶ ἀρχιμ. Μελέτιος Γαλανόπουλος (διευθυντής), Μ. Μανρουδῆς, Α. Παντελιός, Α. Ξανθός, Η. Περλεπές, Δ. Ίατροῦ καὶ Δ. Ζούκας¹.

4. Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ Κρήτης λειτουργεῖ ἀπὸ τοῦ 1945 ὡς ἑπτατάξιος, μεταφερθεῖσα τῷ 1947 ἐκ Χανίων εἰς τὴν ἐγγυὸς κειμένην Μοῦνην τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ἦδη ἔχει τὰς 4 πρώτας τάξεις, εἰς αἷς φοιτῶσιν 163 ἐν ὧν μαθηταί, ἦτοι: Α' = 47, Β' = 47, Γ' = 45, Δ' = 24. Ἐν τῇ Σχολῇ καὶ τῷ προσρηγμένῳ Ἐκκλησιαστικῷ Φροντιστηρίῳ Κρήτης διδάσκουσιν οἱ καθηγηταὶ Π. Μαράκης (διευθυντής), ἀρχιμ. Εἰρηναῖος Γαλανάκης, ἀρχιμ. Τιμόθεος Παπουτσάκης, Ι. Παπαδάκης, Ε. Σφακιανάκης, Ε. Ἀποστολάκης, Ε. Κοντινάκης, Ν. Μυλωνάκης, Ν. Δασκαλάκης, Γ. Φαλδαμῆς καὶ Α. Κουφέλλης.

5. Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ Ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολοτρίας, λειτουργοῦσα δυνάμει τοῦ Β. Δ)τος τῆς 3.11. 1918 «περὶ τοῦ Ὄργανισμοῦ τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς Ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολοτρίας» (Φ.Ε.Κ. 231 τῆς 5.11.1918), δαπάναις τῆς ὁμωνύμου Μοῦνης, μετετράπη ἀπὸ τοῦ 1945 εἰς ἑπτατάξιον, σήμερον δὲ λειτουργοῦσι καὶ αἱ 7 τάξεις αὐτῆς ὑπὸ δυοχερεῖς, λόγῳ τῆς ἀνταρσίας, συνθήκας ἐν Γαλατίστῃ Χαλκιδικῆς μὲ 76 ἐν ὧν μαθητὰς, ἦτοι Α' = 12, Β' = 21, Γ' = 24, Δ' = 12, Ε' = 3, ΣΤ' = 2, Ζ' = 2. Ἐν αὐτῇ διδάσκουσιν οἱ καθηγηταὶ: Δ. Τζωαννόπουλος (διευθυντής), Α. Τσιβίκης, Ε. Παπασταματίου, Χ. Χατζηγιάννης, Η. Αἰβαλιώτης, Γ. Γιωγιός, Ε. Γιαμαρέλλος, Ε. Ἀγγελάκης καὶ Ζ. Μικέδης. Ἡ λειτουργία τοῦ κατωτέρου Ἐκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου αὐτῆς ἀνεβλήθη προσωρινῶς λόγῳ τῆς πολεμικῆς καταστάσεως.

6. Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ Ξάνθης, ἰδρυθεῖσα ὡς ἑπτατάξιος τῷ 1945, λειτουργεῖ ἐν τῇ Ἱ. Μοῦνῃ Ταξιαρχῶν μὲ τὰς 4 πρώτας τάξεις, ἐχούσας 83 ἐν ὧν μαθητὰς, ἦτοι Α' = 30, Β' = 20, Γ' = 16, Δ' = 17. Ἐν αὐτῇ διδάσκουσιν οἱ καθηγηταὶ ἀρχιμ. Ἀθανάσιος Παντοκρατορινός (διευθύνων), Ε. Φαρδούλης (στρατευθεῖς), Ν. Μπέντας, Ι. Μανραγκᾶς (ἐπὶ ἐκπαιδευτικῇ ἀδείᾳ εἰς Ἀμερικὴν), Π. Κυριακοῦ, Ε. Γκίκας, Χ. Παυλίδης, ἐξ ἀποσπάσεως δὲ οἱ Κ. Μιχόπουλος καὶ Α. Κορνηνός.

Δ' Τὸ Ἱεροδιδασκαλεῖον Βελλᾶς

Συνεχίζει ἀπὸ τοῦ 1945 τὴν λειτουργίαν του ἐν ἀρχῇ μὲν μὲ τὰς δύο πρώτας γυμνασιακὰς τάξεις, εἶτα δὲ μὲ τὰς δύο πρώτας διδασκαλικὰς τάξεις αὐτοῦ, ἐχούσας τοὺς ἐξῆς μαθητὰς: Γυμνασίου Α' = 28, Β' = 43, Ἱεροδιδασκαλείου Α' = 39, Β' = 25, ἦτοι ἐν ὧν 135. Ἐν τῷ Ἱεροδιδασκαλείῳ καὶ τῷ παρ' αὐτῷ λειτουργοῦντι κατωτέρῳ Ἐκκλησιαστικῷ Φροντιστηρίῳ Βελλᾶς διδάσκουσιν οἱ καθηγηταὶ Ν. Παπαδόπουλος (διευθυντής), Ὁ. Δημογκίνης, Θ. Λιάφος, Σ. Στεφάνου, Α. Ράπτης (στρατευθεῖς), Π. Μαργιόλης, Ι. Φραγκούλας (ἐπὶ ἐκπαιδευτικῇ ἀδείᾳ εἰς Ἀμερικὴν), Δ. Πυρκατῆς, Β. Σφυρόερας, Π. Ἡρειώτης, Γ. Πα-

λαιογεώργος, Ν. Μπουκουβάλας, Μ. Νικολάου, Σ. Τάπης, ἐξ ἀποσπάσεως δὲ ὁ Γ. Φερούκας.

Ἐκ τῆς ἐξετάσεως τῶν ἀνωτέρω παρατεθέντων στοιχείων, ὡς καὶ ἐκ τῆς ἀχρι τοῦδε κτηθείσης πείρας ἐκ τῆς ἐκ τοῦ σύνεγγυς παρακολουθήσεως καὶ διευθύνσεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἔχομεν καταλήξει εἰς τὰ ἐπόμενα συμπεράσματα.

Α'. Ὡς πρὸς τὰς Ἐκκλησιαστικὰς Σχολὰς. Ἐν αὐταῖς φοιτῶσι κατὰ τὸ παρὸν σχολικὸν ἔτος 767 ἐν ὧν μαθηταί, εἰς οὓς δέον νὰ προστεθῶσι καὶ οἱ 135 τοῦ Ἱεροδιδασκαλείου Βελλᾶς, ἦτοι ἐν ὧν 902. Διὰ τῆς προβλεπομένης νόμῳ προσθήκης ἀνά μιᾶς κατ' ἔτος τάξεως εἰς ἐκάστην Σχολὴν θὰ ὁλοκληρωθῶσιν αὐταὶ μετὰ τοῦ Ἱεροδιδασκαλείου Βελλᾶς κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1951-1952, ἡ δὲ τῆς Λαμίας τὸ 1952-1953. Δεδομένου δὲ ὅτι αἱ Σχολαὶ δέχονται εἰς τὴν Α' τάξιν μαθητὰς ἡλικίας μόλις 12 ἐτῶν καὶ ἄνω, οἱ ὅποιοι ἀφοιτῶσι κατὰ τὸ μεγαλύτερον ποσοστὸν περὶ τὸ 20ον ἔτος, θὰ πρέπη νὰ ἀνομῆνη ἡ Ἐκκλησία ἰκανὰ ἔτη, ἵνα περὶ τὸ 30ον ἔτος προβῇ εἰς τὴν χειροτονίαν αὐτῶν. Ἐπειτα δλίγιστοι μαθηταὶ φθάνουσιν εἰς τὴν τελευταίαν τάξιν, ὡς δεικνύει τὸ ἀνωτέρω παράδειγμα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς Ἁγίας Ἀναστασίας, διότι αἱ 4 κατώτεροι τάξεις εἶναι ἰσοτίμοι πρὸς τὰς ἀντιστοίχους γυμνασιακὰς καὶ ἐπιτρέπεται ἡ μετεγγραφή τῶν μαθητῶν ἀμοιβαίως, ἐνῶ ἀπὸ τῆς Ε' τάξεως, ἐπερχομένου τοῦ διαχωρισμοῦ, ἀπαγορεύεται ἡ μετεγγραφή καὶ οἱ διανύοντες τὰς 3 τελευταίας τάξεις προσρῖζονται νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὰς τάξεις τοῦ Κλήρου. Διὰ τοῦτο συνήθως ἤδη ἀπὸ τῆς Δ' τάξεως διαρρέει τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν μαθητῶν, μετεγγραφομένων εἰς τὰ γυμνάσια τοῦ Κράτους, παρὰ τὴν ἐπιβαλλομένην κύρωσιν τῆς ἐπιστροφῆς τῶν τροφείων¹, δλίγιστοι δὲ λαμβάνουσι τὸ πτυχίον των, καὶ ἐξ αὐτῶν μικρὸν ποσοστὸν 5 μέχρις 8 ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν προσέρχονται εἰς τὰς τάξεις τοῦ Κλήρου, ὡς ἐξάγεται ἀσφαλῶς ἐκ τῶν στατιστικῶν δεδομένων τῶν Σχολῶν Ριζαρείου καὶ Ἁγίας Ἀναστασίας. Τούτων οὕτως ἐχόντων δὲν πρέπει, δυστυχῶς, ἡ Ἐκκλησία τὰ ἀναμνην σημαντικὸν ἀριθμὸν ἐφημερίων ἐκ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν. Αὐταὶ εἶναι μᾶλλον εἶδος ἐκκλησιαστικῶν γυμνασίων, παρέχουσαι ἀπλῶς εἰς τοὺς μὴ εἰσερχομένους εἰς τὸν Κλῆρον τροφίμους των θρησκευτικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν ἀγωγήν, πρᾶγμα τὸ ὅποτον δὲν στερεῖται βεβαίως σημασίας διὰ τὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ γενικωτέρας ἐπόψεως. Ἱερεῖς ὅμως δλίγους σχετικῶς θὰ ἀποδώσωσιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Διὰ ταῦτα, ἐν παρουσιασθησομένῃ τυχὸν ἀνάγκῃ, καὶ δὴ ἐὰν τὸν προσεχῇ Ὀκτώβριον ἤθελον διαρρέσει εἰς τὰ γυμνάσια οἱ μαθηταὶ τῆς ἰδρυθησομένης Ε' τάξεως, θὰ εἶναι δυνατόν νὰ μειωθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν Σχο-

1. Βλέπ. εἰδικὸν ἄρθρον ἡμῶν περὶ τῆς Πατριάρχου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς ἐν ἐφημ. «Ἡ Πάτμος» τῆς 7. 3. 1948.

λῶν μέχρι τοῦ ἡμίσεος ἀνευ σοβαρᾶς ζημίας τοῦ ἔργου τῆς μορφώσεως τοῦ Κλήρου, ὅστις ὀλίγους Κληρικούς ἔχει νὰ προσδοκᾷ ἐξ αὐτῶν, καὶ τούτους οὐχὶ ἀμέσως, ἀλλὰ ὅταν ἀποκτήσῃ τὴν κανονικὴν ἡλικίαν καὶ δὲν ἀπολέσωσιν ἐν τῷ μεταξὺ τὸν ἀρχικὸν ἱερατικὸν ζῆλόν των ἐκ τῆς κατὰ τὰ ἐνδιάμεσα ἔτη τροπῆς αὐτῶν πρὸς ἀλλότρια βιοποριστικὰ ἐπαγγέλματα, συνεπεία τῆς μὴ χρησιμοποίησεως των εἰς ἄλλας ἐκκλησιαστικὰς ὑπηρεσίας, ὡς διδάσκει ἡ ἱστορία τῆς Ριζαρείου Σχολῆς. Καὶ ἐπειδὴ ὁ λόγος περὶ τῆς Ριζαρείου Σχολῆς, ἐπιτραπήτω ἡμῖν νὰ ἐκφράσωμεν καὶ ἐνταῦθα τὴν βαθειὰν λύπην μας, διότι ἐξακολουθεῖ αὕτη νὰ παραμένῃ ἀπὸ τοῦ 1940 κλειστὴ καὶ «νεκρά» (ὡς χαρακτηρίζεται προσφωῶς ὑπὸ ἀποφοίτων αὐτῆς καθηγητῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ), συνεπεία τῆς ἐπιτάξεως τοῦ κτιρίου αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Ὑγιεινῆς, καὶ διότι τὸ πολυμελὲς Συμβούλιον αὐτῆς, καίπερ ἀποτελούμενον ἐξ ἐγκρίτων μελῶν, ἐν τούτοις δὲν ἠθέλησε νὰ υἰοθετήσῃ οὐδεμίαν ἐκ τῶν εἰσηγήσεων τοῦ γραφόντος, ὡς κυβερνητικὸν παρ' αὐτῷ ἐπιτρόπου, περὶ τῆς κατὰ τὸν ἔνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον (μισθώσεως διδαστηρίου, ἀνοικοδομήσεως τοῦ νέου τοιούτου κλπ.) ἐπαναλειτουργίας τῆς Σχολῆς, καίτοι δαπανᾷ οὐκ ὀλίγα διὰ τὴν συντήρησιν ὑποτρόφων, ἐγκατεσπαρμένων εἰς τὰς ἄλλας Ἐκκλησιαστικὰς Σχολὰς, καὶ μάλιστα τῆς Βελλᾶς, ὡς καὶ διὰ τὴν μισθοδοσίαν πολλαριθμοῦ προσωπικοῦ. Καὶ ὅμως ἡ Ριζαρεία, διὰ καταλλήλου τροποποιήσεως τοῦ ὄργανισμοῦ τῆς, θὰ ἠδύνατο νὰ αἵματοδοτήσῃ τὸ σῶμα τοῦ Ὁρθοδόξου Ἑλληνικοῦ Κλήρου μὲ πολλοὺς καὶ ἀρίστους Κληρικούς. Χρειαζέται μόνον ὀλίγη καλὴ θέλησις καὶ στοργὴ καὶ διαφέρων περισσότερον ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν διοικούντων τὴν Σχολήν, τὸ δὲ Ὑπουργεῖον Θερησκευμάτων ἀσφαλῶς θὰ υἰοθετήσῃ τὰς προτάσεις των.

Β'.) Ὡς πρὸς τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Φροντιστήρια. Μετὰ τὰς Θεολογικὰς καὶ τὰς Ἐκκλησιαστικὰς Σχολὰς ἡ μόνη πλουσία πηγή, ἐκ τῆς ὁποίας ἡ Ἐκκλησία θὰ λαμβάνῃ ἀσφαλῆστερον καὶ ταχύτερον τοὺς ἀναγκαζομένους αὐτῇ ἐκάστοτε ἐφημερίους, εἶναι τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Φροντιστήρια, καὶ μάλιστα τὰ ἀνώτερα, εἰς τὰ ὁποῖα βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ἐπιβάλλεται νὰ μετατραπῶσι τὰ λειτουργοῦντα Κατώτερα Φροντιστήρια. Εἰς τὰ Φροντιστήρια ἡ Ἐκκλησία ἔχει τὴν εὐχέριαν νὰ ἐκλέγῃ καὶ ἀποστέλλῃ ἡ ἴδια τοὺς ἀξιόους ὑποψηφίους ἱερεῖς, ἔχοντας γυμνασιακὴν μόρφωσιν, κανονικὴν ἡλικίαν καὶ ὄντας ἐκλεγμένους ὑπὸ τῆς ἐνορίας των¹, —ἐγκαίρως δὲ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἄρθρου 9 τοῦ Νομοθ. Δ[ί]τος 415]1947 «περὶ ὀνυμίας ζήτημάτων τινῶν ἀφορούντων τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἐκπαίδευσιν»— ὥστε μετὰ διαιτητικὴν ἐπιμόρφωσιν ἐν τῷ πλησιεστέρῳ Ἐκκλησιαστικῷ Φροντιστηρίῳ νὰ χειροτονῶνται ἅμα τῇ ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἐξόδῳ των καταλαμβάνομένων ὑπὸ τοῦ

1. Τῇ προτάσει τῆς Ἱεράς Συνόδου τὸ Ὑπουργεῖον Θερησκευμάτων διέταξε τὰς Διευθύνσεις τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Φροντιστηρίων νὰ ἐγγράφωσι τοὺς ἐκλεγμένους κατ' ἀπόλυτον προτεραιότητα, ἐὰν δὲ μετὰ ταῦτα ὑπάρχωσι κεναὶ θέσεις, νὰ ἐγγράφωσι καὶ μὴ ἐκλεγμένους μαθητὰς.

ὄριον ἡλικίας παλαιῶν ἐφημερίων. Ἐδῶ παρατηρεῖται τὸ ἀντίθετον ἐκείνοι, τὸ ὁποῖον συννητήσαμεν εἰς τὰς Ἐκκλησιαστικὰς Σχολὰς, δηλ. μόνον ἐλάχιστον ποσοστὸν ἐκ τῶν πτυχιούχων τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Φροντιστηρίων εἶναι δυνατόν νὰ μὴ χειροτονηθῇ διὰ πνευματικούς λόγους, ἐν ἣ περιπτώσει οἱ λόγοι οὗτοι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ προβλεφθῶσιν ἐκ τῶν προτέρων. Ποσοτικῶς τὰ λειτουργοῦντα νῦν Φροντιστήρια δύνανται νὰ ἱκανοποιήσωσι πάσας τὰς εἰς ἐφημερίους ἀνάγκας τῆς Ἐκκλησίας, ἀρκεῖ αἱ Ἱεραὶ Μητροπόλεις νὰ ἀποστέλλωσιν εἰς αὐτὰ ὑποψηφίους, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν πρᾶττουσιν ὅλα σήμερον, λόγῳ τῶν πολεμικῶν συνθηκῶν καὶ ἄλλων αἰτίων. Ἐπίσης δύνανται ταῦτα νὰ μετεκπαιδεύσωσι καὶ τοὺς ἤδη ὑπηρετοῦντας μὴ προσοντούχους ἐφημερίους, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δυστυχῶς δὲν ἠθέλησαν νὰ ἐφαρμόσωσι πολλαὶ Ἱεραὶ Μητροπόλεις, παρὰ τὴν ὑφισταμένην ἐκ τοῦ νόμου ὑποχρέωσιν καὶ τὰς σχετικὰς ἐγκυκλίους τῆς Ἱεράς Συνόδου καὶ τοῦ Ὑπουργείου Θερησκευμάτων¹. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι πολλοῦ ἢ ἀνώμαλος ἐσώτερικὴ κατάστασις δὲν ἐπέτρεψε τὸ τοιοῦτον, ἀλλὰ, παρὰ ταῦτα, ἐπιτραπήτω ἡμῖν νὰ πιστεύωμεν, ὅτι δὲν ἐγένετο πᾶν ὅ,τι ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ. Διεπιστώθη, δυστυχῶς, ἐν προκειμένῳ ἔλλειψις κατανοήσεως, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ ἐσκεμμένη τις ἀντίδρασις κατὰ τοῦ ἀπὸ διαιτητικῆς ἐφαρμοσθέντος θεσμοῦ τῆς μετεκπαιδεύσεως, ὡς π. χ. ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ Ἰδρύματος Εὐαγγελιστρίας τῆς Τήνου καὶ διαφόρων ἐφημερίων. Καὶ ὅμως ἡ προοδευτικὴ καὶ ἀνάλογος πρὸς τὰς ἐκασταχοῦ κρατούσας συνθήκας μετεκπαιδεύσεως τῶν μὴ προσοντούχων ἐφημερίων μέχρις ἡλικίας 50 ἢ τὸ πολὺ 55 ἐτῶν θὰ ὠφελήσῃ μεγάλως τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ καθόλου ἔργον αὐτῆς, ἐνῶ ἐξ ἄλλου δὲν θέλει ζημιώσει καὶ τοὺς μετεκπαιδευομένους ἐφημερίους, οἵτινες θὰ εἶναι ὑπότροφοι ἐν τῷ Φροντιστηρίῳ καὶ θὰ διαθέτωσι τὰς ἀποδοχὰς των διὰ τὰς οἰκογενεῖας των, λαμβάνοντες διαιτητικὴν ἐκπαιδευτικὴν ἄδειαν μετὰ πλήρων ἀποδοχῶν. Σημειωτέον ὅτι πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἀνωτέρου διπλοῦ σκοποῦ τῶν κατωτέρων Ἐκκλησιαστικῶν Φροντιστηρίων πρέπει νὰ μεταφέρηται ἐκάστοτε ἡ ἔδρα αὐτῶν ἀπὸ Μητροπόλεων, ἐν αἷς συνεπληρώθη ἡ ἐκπαίδευσις καὶ ἡ μετεκπαιδεύσεως τῶν ἐφημερίων, εἰς ἄλλας Μητροπόλεις, ἐχούσας περισσότερας ἀνάγκας, ὡς π. χ. ἐπιβάλλεται νὰ γίνῃ ἅμα τῇ εἰρηνεύσει τῆς χώρας εἰς τὰς παραμεθορίους Μητροπόλεις Φλωρίνης ἢ Καστορίας καὶ τὰς γειτνιαζούσας ἐπαρχίας. Ἐξαιρετικῶς δύναται νὰ μὴ μεταφέρηται ἡ ἔδρα μόνον Φροντιστηρίων, συντηρουμένων ὑπὸ ὀρισμένων Μονῶν ἢ Μητροπόλεων καὶ ἔχόντων ἴδιαν μονίμους ἐγκρασιαστάσεις καὶ σημαντικὸν πάντοτε ἀριθμὸν μαθητῶν, ὁπότε ἐξυπηρετοῦσι γενικώτερον τὴν Ἐκκλησίαν.

Ὅταν δὲ συμπληρωθῶσι πᾶσαι αἱ ἀπὸ τοῦ πολέμου κεναὶ ἐφημεριακαὶ θέσεις καὶ ἀρχίσωσι νὰ ἀποδίδωσι καὶ αἱ Ἐκκλησιαστικαὶ Σχολαί, τότε ἀναλόγως τῶν παρουσασθησομένων συνθηκῶν θὰ πρέπη νὰ μετατρα-

1. Βλέπ. ἡμέτερον ἄρθρον: Ἡ μετεκπαίδευσις καὶ ἡ διαβάθμισις τῶν Ἐφημερίων, ἐν «Ἐκκλησίᾳ» 24 (1947) 343 ἔξ.

πῶσι τὰ κατώτερα Φροντιστήρια ἐν ὄλῳ ἢ ἐν μέρει εἰς ἀνώτερα, τούτων δὲ νὰ περιορισθῇ ὁ ἀριθμὸς ἐν ἧ περιπτώσει ἢ ἀπόδοσις καὶ ἡ προσφορά τῶν πτυχιούχων αὐτῶν εἶναι ἀνωτέρα τῆς ζητήσεως ἐκ μέρους τῶν χηρουσῶν ἐνοριῶν.

Ἔχομεν δι' ἐλπίδος ὅτι ἡ ἐκλογή ἱκανῶν καὶ ἀξίων κατὰ πάντα διὰ τὸ ὑψηλὸν ὑπόυργημα τοῦ ἱερέως ὑποψηφίων ἐκ μέρους τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων καὶ ἡ ἐπαγρύπνησις αὐτῶν ἐπὶ τὸ ὅλον ἔργον τῆς μορφώσεως τούτων, ἡ προοδευτικὴ βελτίωσις τῆς ὀργανώσεως καὶ λειτουργίας τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως, δι' ἣν πρέπει νὰ ἐνδιαφέρεται οὐ μόνον ἡ Πολιτεία, ἀλλὰ πρῶτιστα πάντων ἡ Ἐκκλησία, ὁ μετὰ τὴν πλήρωσιν τῶν ἀνωτέρω καὶ ἄλλων τινῶν προϋποθέσεων περιορισμὸς τῶν κατωτέρων Φροντιστηρίων εἰς τὸ ἐλάχιστον καὶ ἡ ἀντίστοιχος ἐνίσχυσις τῶν ἀνωτέρων καὶ ἀποστολὴ πρὸς αὐτὰ περισσοτέρων ὑποψηφίων τελειοφοίτων γυμνασίου ἐκ μέρους τῶν Σεβ. Ἱεραρχῶν, τοποθετουμένων δὲ ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὴν λήψιν τοῦ πτυχίου των εἰς ἀναλόγους πρὸς τὰ προσόντα των ἐνορίας², πάντα ταῦτα καὶ τὰ τούτοις ὅμοια θέλουσιν ἀναμφιβόλως συντε-

1. Περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς μετατροπῆς τῶν κατωτέρων Φροντιστηρίων εἰς ἀνώτερα πρὸς ἀνύψωσιν τῆς στάθμης τῆς μορφώσεως τοῦ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου ἀμιλήσαμεν εἰς προηγουμέναις ἐκδόσεις ἡμῶν, πρβλ. «Ἐκκλησία» 23 (1946) 18, 24 (1947) 345, 25 (1948) 244. Σημειοῦμεν μόνον ἐνταῦθα, ὅτι ἡ ἐνδελεχὴς ἐκτετε παρακολούθησις τῆς ποιτικῆς ἀποδόσεως τῶν κατωτέρων Φροντιστηρίων πείθει ἡμᾶς ὀλονεν περισσότερον, ὅτι δὲν εἶναι ἱκανοποιητικὴ αὕτη, εἰς τὸ αὐτὸ δὲ συμπέρασμα κατέληξαν καὶ ἱκανοὶ Ἱεράρχαι καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἐκ τῶν δυναμένων νὰ ἔχωσιν ἔγκυρον ἐπὶ τοῦ προκειμένου γνώμην. Τοῦτο κυρίως προέρχεται ἐκ τῆς χαμηλῆς καὶ ἀνεπαρκοῦς βασικῆς μορφώσεως τοῦ σχολαρχείου ἢ τῶν ἀντιστοιχῶν κατωτέρων τάξεων τοῦ γυμνασίου, ἣν ἀπέκτησαν πρὸ 10-25 ἐτῶν οἱ ἐκλεγόμενοι ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων ὑποψήφιοι καὶ ἀποστελλόμενοι πρὸς φοίτησιν εἰς τὰ κατώτερα Φροντιστήρια. Ἐντεῦθεν προβάλλεται ἡ εὐλόγος ἀπαίτησις τῆς ἀναζητήσεως ὑποψηφίων τελειοφοίτων γυμνασίων καὶ ἡ φοίτησις αὐτῶν εἰς τὰ ἀνώτερα Φροντιστήρια, καταργουμένων βαθμῶν τῶν κατωτέρων τούτων.

2. Δυσκολοῦμεθα νὰ πιστεύσωμεν τὴν διαπίστωσιν τῆς «Ἐνορίας» 4(1949)7, ὅτι «μερικοὶ ἐκ τῶν ἁγίων Ἀρχιερέων οὐδεμίαν προσοχὴν δίδουν εἰς τοὺς προσοντούχους ἐφημερίους των ἢ οὐδὲν λαμβάνουν ὑπ' ὄψιν τούτους κατὰ τὴν πλήρωσιν τῶν κενουμένων καλῶν ἐφημεριακῶν θέσεων... Παρατηρεῖται λοιπὸν ὅτι ἱερομόναχοι στοιχειώδους ἀπλῶς μορφώσεως, ἀπόφοιτοι δημοτικῶν σχολείων ἢ τῶν κατωτέρων τάξεων τῶν γυμνασίων, προσλαμβάνονται εἰς κενουμένας ἐφημεριακὰς θέσεις πόλεων, προαστείων ἢ κωμοπόλεων ὑπὸ τύπον δῆθεν προσωρινότητος, ἀλλ' ἐν τῇ πραγματικότητι μονιμότητος, διότι οὗτοι τυγχάνουν συγγενεῖς, συμπατριῶται ἢ εὐνοοῦμενοι τῶν ἁγίων Ἀρχιερέων, τῶν Πρωτοσυγγέλλων, τῶν πολιτικῶν κλπ. Τὸ ἄτοπον τοῦτο ἀποτελεῖ σπουδαῖον ἐμπόδιον διὰ τὴν προσέλευσιν εἰς τὰς τάξεις τοῦ Κλήρου προσώπων εὐσεβῶν καὶ μορφωμένων εἰς τὰ ἀνώτερα Ἐκκλησιαστικὰ Φροντιστήρια. Διότι καθένας ἀπὸ τοὺς ὑποψηφίους διὰ τὰ ἀνώτερα Ἐκκλησιαστικὰ Φροντιστήρια ἀναλογίζεται ἂν τοῦ ἐπιτρέπεται νὰ καταναλώσῃ δύο ἐτη διὰ σπουδᾶς, νὰ ὑποβληθῇ εἰς δαπάνας, ν' ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὴν ἐργασίαν του καὶ τὴν οἰκονομίαν του, διὰ ν' ἀγνοῖται κατόπιν ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπόν του καὶ διὰ νὰ παραγκωνίζεται ἀσυστόλως ἀπὸ ἕνα ἀμαθῆ εὐνοοῦμενον ἱερομόναχον. Πρέπει νὰ ἐπικρατήσῃ καὶ εἰς τὴν Ἀ. Ἐκκλησίαν μας ὀλίγη ὀρθοφροσύνη καὶ δικαιοσύνη».

λέσει εἰς τὴν ἐξύψωσιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ τὴν ἐξ αὐτῆς ἔξοδον Κληρικῶν ἀξίων τῆς ἱερέας καὶ ὑψηλῆς ἀποστολῆς των.

ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΚΑΡΜΙΡΗΣ

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν
Γενικὸς Διευθυντὴς τῶν Θρησκευμάτων

ΑΙ ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΚΙΝΗΣΕΩΣ

Ἐν μέσῳ καταστάσεως, δημιουργηθείσης ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ λατρεία ὑπὸ τὰς προμνημονευθείσας συνθήκας, γέννηθείσα καὶ ἐκδηλωθείσα ἢ καθολικὴ λειτουργικὴ κίνησις, καλουμένη δὲ νὰ ἀντιμετωπίσῃ λατρευτικὰς συνθηκείας, αἵτινες ἀπεστέρουσιν τὴν δημοσίαν Χριστ. λατρείαν τοῦ κοινωνικοῦ καὶ ὁμαδικοῦ χαρακτήρος, τὸν ὁποῖον αὕτη ἔδει νὰ φέρῃ ὡς κοινὴ τοῦ ὅλου σώματος τῆς ἐκκλησίας πράξις, εἶνε εὐνόητον, πῶς πρὸς πραγμάτων τοῦ κυρίου σκοποῦ αὐτῆς ἐστράφη πρὸς τὰς ἐπομένους τρεῖς ἐπιδιώξεις :

1) Κατεβλήθη ὑπὸ τῶν μετεχόντων εἰς αὐτὴν φροντίς, ἵνα ἡ παραδεδομένη καὶ ἐν χρῆσει λατρεία καταστῇ κατὰ πάντα αὐτῆς τὰ τμήματα γνωστῇ καὶ καταληπτῇ εἰς ὁλόκληρον τὸ ἐκκλησιαστικὸν πλήρωμα, ὥστε ἐν πλήρει ἐπιγνώσει τοῦτο νὰ παρακολουθῇ αὐτὴν.

2) Διὰ πάσης προσπάθειας ἐπεδιώχθη, ἵνα πᾶν τὸ ἐκκλησίασμα ὡς ἐν σῶμα μετὰ τοῦ λειτουργοῦ συμμετέχῃ ἐνεργῶς ἐν τῇ τελεσιουργίᾳ τῶν μυστηρίων καὶ μάλιστα τῆς Εὐχαριστίας, ὥστε αὕτη νὰ μὴ λέγῃται ὑπὸ τοῦ λειτουργοῦ καὶ ἀκοῦνται ὑπὸ τῶν πιστῶν, ὡς μέχρι τοῦδε, ἀλλὰ νὰ ποιῆται καὶ νὰ τελῆται ὑπὸ τοῦ ὅλου ἐκκλησιασματος ἔχοντος ἐπὶ κεφαλῆς αὐτοῦ τὸν λειτουργόν.

3) Ἐπεδιώχθη τέλος, ἵνα χρησιμοποιηθῇ ὡς οἶόν τε ἀποτελεσματικώτερον ἢ λειτουργία καὶ ἐν γένει τὰ μυστήρια διὰ τὴν χριστιανικὴν μόρφωσιν καὶ τὴν χριστιανικὴν ζωὴν, ἐνός ἐκάστου πιστοῦ συμπροσφέροντος καὶ ἑαυτὸν θυσίαν ζῶσαν καὶ λογικὴν οὐχὶ ἐν ἀπομονώσει, ἀλλ' ἐν συνενώσει μετὰ τοῦ ὅλου σώματος τῆς Ἐκκλησίας, ἢ ὁποία, ἠνωμένη μετὰ τοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἐν τῇ θυσίᾳ τῆς Εὐχαριστίας προσφέροντος ἑαυτόν, συμπροσφέρει καὶ ἑαυτὴν θυσίαν πρὸς τὸν Πατέρα, εἰς τρόπον ὥστε ἡ θεία Εὐχαριστία νὰ ἀποτελῇ θυσίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ ὅλου σώματος αὐτοῦ.

Ἄς ἐξετάσωμεν μίαν πρὸς μίαν τὰς ἐπιδιώξεις ταύτας πρὸς πληρεστέραν ἀποσάφηνιν καὶ κατανόησιν τούτων.

Ἐφ' ὅσον ἡ ἐπίσημος καὶ ἐν χρῆσει λειτουργικὴ γλῶσσα ἦτο καὶ ἐξασκοῦθεῖ νὰ εἶνε ἡ λατινικὴ καὶ οὐχὶ ἡ ὑπὸ τῶν ἐκασταχοῦ ἐκκλησιασμάτων λαλουμένη γλῶσσα, κατέστη ἀναγκαῖον νὰ κυκλοφορήσωσιν ἐκδόσεις τῆς λειτουργίας καὶ ἐν γένει τῆς λατρείας δίσηλοι, παρατιθεμένης παρὰ τὸ λατινικὸν κείμενον τῆς Λει-

τουργίας και μεταφράσεως αὐτῆς εἰς τὴν μητρικὴν γλῶσσαν τοῦ ἐκκλησιάσματος, εἰς τρόπον ὥστε ἕκαστος πιστὸς ἔχων εἰς χεῖρας τὸ λειτουργικὸν ἐγκόλπιον του, εἶνε ἤδη εἰς θέσιν, καθ' ὃν χρόνον ὁ χορὸς ψάλλει ὕμνον τινὰ και ὁ ἱερεὺς ἀναγινώσκει εὐχὴν τινὰ εἰς τὸ λατινικόν, νὰ παρακολουθῆ ἀπὸ τῆς παραλλήλου στήλης τὸν ὕμνον και τὴν εὐχὴν εἰς τὴν ἴδιαν του γλῶσσαν. Καὶ δὲν περιωρίσθησαν ἕως ἐδῶ. Ἡρχισαν τμήματα τινὰ τῆς λατρείας και ὕμνους αὐτῆς, ὅπως τὸ Gloria in excelsis (ἡ δοξολογία) ἢ τὸ Graduale (περίπου τὸ καθ' ἡμᾶς ἀλληλουάριον, τὸ μετὰ τὸν Ἀπόστολον) και τὸ Offertorium (τὸ ἀντιστοιχοῦν εἰς τὸν καθ' ἡμᾶς χερουβικὸν ὕμνον) νὰ ψάλλωνται ἐνιαχοῦ εἰς τὴν ἐπιχώριον γλῶσσαν, τοῦ λειτουργοῦ λέγοντος αὐτὰ παρὰ τὸ θυσιαστήριον εἰς τὴν λατινικὴν. Κατέστη ἤδη κοινὸν ἐν Γαλλίᾳ νὰ χρησιμοποιῆται ἐν τῇ λειτουργίᾳ ἡ λαλουμένη προκειμένου περὶ τῶν ἀποστολικῶν και εὐαγγελικῶν ἀναγνωσμάτων, καθ' ἃ πληροφορεῖ ἡμᾶς τὸ μνημ. ἄρθρον τοῦ Guardian. Ἐπεξηγηματικὰ φυλλάδια ἢ και πληρέστερα διασαφητικὰ ἔργα ἐκτὸς τῶν ἐπιστημονικωτέρων, ἀποβλέποντα εἰς τὴν μύησιν τοῦ λαοῦ ἤρχισαν νὰ ἐκτυπῶνται κατὰ μυριάδας και νὰ σκορπιζῶνται εἰς χεῖρας τῶν πιστῶν. Σειραὶ λειτουργικῶν μαθημάτων ἐδόθησαν και λειτουργικὰ συνέδρια συνεκροτήθησαν, διὰ τῶν ὁποίων κατεβλήθη και ἐξακολουθητικῶς καταβάλλεται φροντίς νὰ κατανοήσουν οἱ πιστοὶ τὴν σημασίαν και τὸ πνεῦμα τῆς λατρείας αὐτῶν, οὐχὶ μόνον ὡς συνόλου, ἀλλὰ και ἐν πάσαις ταῖς λεπτομερείαις αὐτῆς. Ἐκαστος ἐπὶ μέρους τύπος τῆς λατρείας, ἐκάστη χειρονομία και κίνησις, τὴν ὁποίαν ἐκ τῆς λειτουργικῆς παραδόσεως ἐπαναλαμβάνουσιν οἱ πιστοὶ ἐν τῇ λατρειᾷ των, πρέπει νὰ κατανοηθῆ ὑπὸ ποῖον πνεῦμα και μὲ ποῖον περιεχόμενον ἐπετελεῖτο τοῦτο ἐν τῇ ἀρχαίᾳ λειτουργικῇ πράξει, εἰς τρόπον ὥστε σήμερον νὰ μὴ ἐπαναλαμβάνεται ψυχρῶς και ἄνευ νοήματος, ἀλλὰ προσλαμβάνων τὸ πρέπον περιεχόμενον νὰ καθίσταται ζῶσα ἐκδήλωσις πεφωτισμένου ἐσωτερικοῦ συναισθήματος. Ὅταν ἐπὶ παραδείγματι ὁ πιστὸς γονυπετῆ, κατανοῶν τὴν σημασίαν τῆς εὐλαβοῦς ταύτης ἐκδηλώσεως, νὰ μὴ ἐπαναλάβῃ αὐτὴν τυπικῶς, ἀλλὰ νὰ προχωρῆ εἰς αὐτὴν ὡς εἰς ἐξωτερικὴν ἐνσάρκωσιν τῆς ἐκ τοῦ βάρους τῆς εὐλαβοῦς του και ταπεινῆς καρδίας ἐκπορευομένης ἐπικλήσεως: Μεγάλε μου Θεέ, παντοδύναμε Κύριέ μου! Εἶμαι ὁ ταπεινὸς δοῦλός σου!

Τὸ δεῦτερον σημεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐστράφη ἡ προσοχὴ τῆς κινήσεως, ὑπῆρξεν, ὡς εἶπομεν, ἡ ἐνεργὸς συμμετοχὴ πάντων τῶν πιστῶν ἐν τῇ τελετουργίᾳ τῶν μυστηρίων, και μάλιστα τῆς θείας λειτουργίας. Πρὸς τοῦτο δὲν περιωρίσθησαν μόνον εἰς τὸ νὰ θέσωσι τὸ κείμενον τῆς λειτουργίας μεταφρασμένον και ἀποσαφημένον

εἰς χεῖρας τῶν πιστῶν, ὡς ἐσημειώσαμεν ἤδη, ἀλλὰ και ἐξήρθη ἡ σημασία του νὰ στρέφεται ὁ ἱερεὺς πρὸς τὸν λαὸν κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν εὐχῶν, τονισθέντος ὅτι ὁ λαὸς πρέπει νὰ συμπροσφέρῃ και νὰ συνθύῃ μετὰ τοῦ ἱερέως ἐν τῇ θείᾳ Εὐχαριστίᾳ¹. Οὕτω, μολοντί, ὡς εἶνε γνωστὸν, τὰ θυσιαστήρια ἐν τοῖς ναοῖς τῆς ρωμαιοκαθολικῆς ἐκκλησίας, εἶνε σήμερον ἐντετειχισμένα ἐπὶ τῆς ἀψίδος τοῦ ἱεροῦ, εἰς τρόπον ὥστε νὰ καθίσταται ἀδύνατος ἡ κύκλωσις αὐτῶν και ἡ στάσις τοῦ λειτουργοῦ εἰς τὸ μέρος τὸ πρὸς τὴν ἀψίδα, ὥστε βλέπων πρὸς δυσμᾶς νὰ ἔχῃ κατενώπιον αὐτοῦ τὸ ὄλον ἐκκλησίασμα, κατέστη δυνατόν ἐνιαχοῦ εἰς τινὰς ναοὺς νὰ ἐπαναφέρουν τὴν παλαιὰν πρᾶξιν, τὴν και ἐν τῇ Ἀνατολῇ κρατήσασαν, ἀλλ' ἐνωρίτερον ἐν αὐτῇ καταργηθεῖσαν, διασωθεῖσαν ὅμως ἐπὶ μακρότερον ἐν τῇ ρωμαιοκαθολικῇ ἐκκλησίᾳ, ἐνιαχοῦ δὲ και μέχρι σήμερον ἐν αὐτῇ ἀδιακόπως διατηρηθεῖσαν. Παλαιότερον δηλαδὴ ἡ τοποθέτησις τῆς ἁγίας Τραπέζης ἐγένετο και ἐν τῇ Δύσει, ὡς και παρ' ἡμῖν ἐξακολουθεῖ νὰ γίνεται μέχρι σήμερον, τοῦτο δέ, διότι ἄλλοτε και ἐν τῇ Δύσει και ἐν τῇ Ἀνατολῇ ὁ λειτουργὸς προσέφερεν ἰστάμενος εἰς τὴν ὀπισθίαν πλευρὰν τῆς ἁγίας Τραπέζης, ἔχων τὰ μὲν νῶτα ἐστραμμένα πρὸς τὴν ἀψίδα και τὸ ἐπ' αὐτῆς ἐγκαθιδρυμένον σύνθηρον, ἐνώπιον δ' αὐτοῦ τὴν ἁγίαν Τράπεζαν και τὸ ὄλον ἐκκλησίασμα, ὅπερ διὰ μέσου τῶν χαμηλῶν δρυφάκτων ἔχον ὑπὸ τὰ ὄμματα αὐτοῦ τὴν ἁγίαν Τράπεζαν μετὰ τῶν ἐπ' αὐτῆς δώρων και ἀκριβῶς κατέναντι τὸν λειτουργόν, πρὸς δυσμᾶς ἐστραμμένον, παρηκολούθει ἀνεμποδίστως διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὰ ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου τελούμενα, ἤκουε δὲ εὐχερέστερον τὰς ὑπὸ τοῦ λειτουργοῦ εὐχὰς, ἔχον καταντικρῶς και μὲ τὸ πρόσωπον πρὸς τοὺς πιστοὺς ἐστραμμένον τὸν λειτουργόν.

Ἐντεῦθεν ὁ ἱερός Αὐγουστίνος² ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἁγίας Τραπέζης, ἐν μέσῳ τοῦ ναοῦ κειμένης, ἐν δὲ τῷ ἰαῷ τοῦ ἁγίου Πέτρου τῆς Ρώμης ἀκόμη και σήμερον ὁ ἱερεὺς λειτουργεῖ ἀπὸ τοῦ ὀπισθοῦ μέρους τοῦ θυσιαστηρίου μὲ τὸ πρόσωπον ἐστραμμένον πρὸς τὸν λαόν³. Ἀλλὰ και τὰ ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ γεγόμενα μωσαϊκὰ τῆς Ραβέννης ἐπιβεβαιουσι τὸ ἀρχαῖον τοῦτο καθεστῶς, ὅπερ τότε ἐκράτει οὐ μόνον ἐν τῇ Δύσει, ἀλλὰ και ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Καθ' ἃ δὲ σημεῖοι ὁ Harrison⁴, ἡ συντηρητικότης τῆς Δυτικῆς ἐκκλησίας διεκράτησεν ἐνιαχοῦ τὴν συνήθειαν ταύτην, ὅταν δὲ ὁ Πάπας λειτουργῆ ἐν τῷ καθεδρικῷ αὐτοῦ ναῷ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἐν Λατερανῷ, λειτουργεῖ ἐκ τοῦ ὀπισθοῦ μέρους τῆς ἁγίας Τραπέζης, ἐστραμμένος πρὸς

1. W. Birnbaum, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 81 και 86.

2. Sermo 46 c. 1: «Mensa Christi est illa in medio posita».

3. Smith and Cheetham Diction. of Christ. Antiquities. Τομ. I σελ. 68.

4. The book of Common Prayer σελ. 28.

Δυσμὰς καὶ ἔχων κατενώπιον αὐτοῦ τὸ ἐκκλησιασµα. Εἰς τὴν Ἀνατολὴν μόνον λειψανον τῆς παλαιᾶς ταύτης συνηθείας ἀπέμεινεν ἡ τοποθέτησις τῆς ἁγίας Τραπεζῆς κατὰ τρόπον ὥστε νὰ ἀπομένῃ εὐρὺς χώρος μεταξύ αὐτῆς καὶ τῆς ἀψίδος, καὶ ἡ ἐπὶ τῆς ἀψίδος ἐντελίσις τοῦ συνθρόνου, ὅπου ἄλλοτε ἦτο ἡ μόνιμος θέσις τοῦ ἐπισκόπου, ἀφ' ἧς οὗτος κατερχόμενος μετὰ τὸ κήρυγμα προσήγγιζεν ἀμέσως τὸ πρὸ αὐτοῦ κείμενον θυσιαστήριον¹.

Ἐχοντες τοιοῦτον προηγούμενον μαρτυρούμενον οὐ μόνον ὑπὸ τῶν μνημείων, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῆς εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις σημερινῆς πράξεως αὐτῶν οἱ ἡγούμενοι τῆς ρωμαιοκαθολικῆς λειτουργικῆς κινήσεως ἐνεθάρρουν τὴν λῆψιν ὑπὸ τοῦ λειτουργοῦ τοιαύτης θέσεως ἐν τῇ τελεσιουργίᾳ τῆς Εὐχαριστίας, ὥστε οὗτος ν' ἀντικρύξῃ τὸ ἐκκλησιασµα ἀφήνων καὶ τὴν θεᾶν ἐλευθέραν καὶ ἀνεμπόδιστον εἰς τὸν παρακολουθοῦντα τὰ ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου τελούμενα λαόν. Οὕτω, καθ' ἃ ἀναφέρει τὸ ἀνωτέρω μνημονευθὲν φύλλον τοῦ Guardian, εἰς τὸ δεύτερον

ἐθνικὸν συνέδριον τῆς Εὐχαριστίας, τὸ ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἐν τῇ πόλει Λυῶν κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1947 συγκροτηθὲν καὶ εἰς τὸ ὁποῖον συμμετέσχον 2000 ἀντιπρόσωποι, αἱ λειτουργίαι ἐγένοντο, τῶν λειτουργῶν ἐχόντων κατὰ πρόσωπον αὐτῶν τὸν λαόν, ἡ τοιαύτη δὲ στάσις καὶ λῆψις θέσεως τοῦ λειτουργοῦ ἀποτελεῖ κατὰ τὸ αὐτὸ φύλλον ὅλον ἐπεκτεινομένην συνηθειαν, συχνάκις δὲ ἡ τράπεζα τοῦ θυσιαστηρίου μετακινεῖται μέχρι σημείου ὥστε νὰ εὐρίσκειται εὐθὺς μετὰ τὰς βαθμίδας τὰς ἀπὸ τοῦ κυρίως ναοῦ εἰς τὸ ἱερὸν βῆμα ἀγούσας.

ΠΑΝ. Ν. ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

1. Μαρτυρεῖται ὑπὸ τοῦ Liber pontific., ὅτι μέχρι τῶν ἡμερῶν τοῦ πάπα Γρηγορίου Δ' (827—844) τὸ θυσιαστήριον ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Μαρίας Trastevere ἔκειτο ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ ναοῦ, ὅπως καὶ ἐν τῷ νῶ S. Maria Maggiore μέχρι τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἀδριανῶ I (771-795), ὅποστηρίζεται δὲ, ὅτι εἰς τοὺς κυκλικοὺς ἢ ὀκταγωνικοὺς ναοὺς τοῦ Δ' καὶ τοῦ Ε'. αἰῶνος, οἳ ἐν Μιλάνῳ ναὸς τοῦ ἁγίου Λορέντζου καὶ ἐν Ρώμῃ τοῦ ἁγίου Στεφάνου τὸ θυσιαστήριον πρέπει νὰ εὐρίσκετο ἐν τῷ κέντρῳ αὐτῶν.

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

ὑπὸ τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀποστ. Διακονίας ἐνεκρίθη, κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 29 Ἰανουαρίου, ὃ ὑποβλήθεις ὑπὸ τοῦ Γεν. Διευθυντοῦ κ. Β. Βέλλα ἀπολογισμὸς τῆς οἰκον. διαχειρίσεως τοῦ ἔτους 1947/48, διαρκείας 15 μηνῶν, ὅστις, εἰς τὰ κύρια αὐτοῦ σημεῖα, ἔχει ὡς ἑξῆς:

A. Συγκροτήσις ἐνεργητικοῦ	31/3/47	30/6/48
α') Διαθέσιμον (Ταμειον, Τράπεζαι κ. λ.)	52.953.185	270.653.801
β') Ἐπιπλα καὶ Βιβλιοθήκαι	82082	37.106.522
γ') Βιβλία ἐν ἀποθήκῃ καὶ κυκλοφορίᾳ	930.000	83.862.858
δ') Ἀποθήκη χάρτου	—	200.742.900
ε') Προκαταβολαί	6.180.770	27.833.380
	<u>60.146.037</u>	<u>620.201.461</u>

1. Οὕτω τὸ ἐνεργητικὸν ἐμφανίζεται ὑπερδεκαπλασιασθὲν εἰς τὸ διάστημα τῆς πρώτης χρήσεως.

2. Ἡ διάρθρωσις τῆς περιουσίας, ἐξ ἀπόψεως ἀναλογίας τῶν τοποθετήσεων, παρουσιάζεται συμμετρικὴ τοῦ ἀνωτέρου πως ποσοστοῦ εἰς «διαθέσιμα» δικαιολογούμενον ἐκ τῶν ἀμέσων ταμειακῶν ἀναγκῶν τοῦ Ὄργανισμοῦ.

3. Ὁ ἐν τῇ ἀποθήκῃ χάρτου προέρχεται εἴτε ἐκ χορηγίας τῶν ξένων Ἐκκλησιῶν εἴτε ἐξ ἀγορᾶς.

B. Συγκριτικὸς πίναξ πραγματοποιηθέντων ἐσόδων:

	1946/47	1947/48
Ποσοστὰ 3% I. Ναῶν	66.749.273	733.282.792
» » » Μονῶν	534.339	3.552.810
Ἐνσημα γάμων καὶ διαζυγίων	2.607.500	23.978.470
» ἔργων Ἐκκλησ.	289.388	4.522.773
Ἐπιχορηγήσεις Δημοσίου	—	4.583.000
Τόκοι	—	4.455.346
Διαφορὰ χάρτου	—	9.331.400
Χορηγίαί ξένων Ἐκκλησιῶν	—	147.093.500
Ἔσοδα ἐξ ἐκδόσεων	12.000.000	—
Διάφορα	132.386	239.000
	<u>82.312.886</u>	<u>931.039.091</u>

1. Τὰ ἔσοδα ἐκ ποσοστῶν I. Ναῶν ἐμφανίζουσι κατὰ τὴν ὑπόλογον χρῆσιν ὑπερδεκαπλασιασμόν, μολοντότι, σημαντικὸς ἀριθμὸς Ναῶν ἐκ τῶν εὐρισκομένων εἰς ἀνταρτοπλήκτους, ἰδίᾳ, περιοχὰς διαφεύγει τῆς ὑποχρεώσεως τῆς καταβολῆς. Ὡς πρὸς τοὺς Ναοὺς τῶν Ἀθηνῶν—Πειραιῶς ἡ διαφυγὴ ἔχει μειωθῆ εἰς ποσοστὸν ἐλάχιστον (ᾶ 4% περίπου.

2. Ὡς πρὸς τὸν πόρον τῶν ἐνσήμων, παρατηρεῖται καθυστέρησις εἰς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ λ/μοῦ ἀπὸ μέρους τῶν Μητρ. Γραφείων, ἐχόντων τὴν πώλησιν τῶν ἐνσήμων.

3. Αἱ χορηγίαί τῶν ξένων Ἐκκλησιῶν συνίστανται εἰς τὴν ἀξίαν 27 τόνων χάρτου.

4. Ὁ λ/σμός τῶν διατετιμημένων ἐκδόσεων τῆς Ἀπ. Διακονίας παρουσιάζεται ὡς ἑξῆς:

Κόστος ἐκδόσεων καὶ εἰσαχθέντων βιβλίων διὰ λ/σμὸν τρίτων	Λογ. 171.804.115
Πωλήσεις	> 150.366.330
Κόστος βιβλίων ἐν τῇ ἀποθήκῃ	> 46.594.828
	<u>196.961.358</u>

Ἄρα, πλεόνασμα ἐκ τῆς διαχειρίσεως τῶν (διατετιμημένων) βιβλίων δο. 25.157.243, τὸ ὁποῖον, ὅμως, δὲν φέρεται εἰς τὰ πραγματοποιηθέντα ἔσοδα τῆς ὑπὸ κρίσιν χρήσεως, ἀλλ' ἀφίεται διὰ τὴν ἐπομένην.

Εἰς τὰ ἀνωτέρω δὲν περιλαμβάνεται, βεβαίως, ἡ ἀξία τῶν εἰκόνων ὡς καὶ τῶν ἐκδοθέντων, εἰς ἑκατοντάδας χιλιάδας ἀντιτύπων, φυλλαδίων τῆς σειρᾶς τῆς «Φωνῆς τῆς Ἀποστ. Διακονίας», διανεμηθέντων δωρεὰν εἰς τὸν Στρατόν, τὰ Σχολεῖα καὶ τὰ εὐρύτερα Κοινωνικά στρώματα, οὐδ' ἐπίσης καὶ ἐκ τῶν διατετιμημένων ἐκείνων ἅτινα διετέθησαν ἐπίσης δωρεὰν εἰς τὰ Βιβλιοθήκας, τὰς Δημοσίας Ἀρχὰς κ. λ. καὶ τῶν ὁποίων πάντων ἡ δαπάνη περιλαμβάνεται εἰς τὰ «ἔσοδα θρησκευτικῆς διαφωτίσεως» τοῦ κατωτέρου πίνακος.

Ἐκ τῆς ἀρξαμένης ἤδη συστάσεως βιβλιοπωλείων παρὰ τοῖς παραρτήμασι τῆς Ἀποστ. Διακονίας τῶν Ἐπαρχιῶν καὶ τῆς ἐπιδιωκομένης καλῆς ὀργανώσεως αὐτῶν θέλει ἐξαρηθῆ, κατὰ πολὺ, τὸ μέλλον τοῦ βιβλίου τῆς Ἀπ. Διακονίας, εἰς τὴν εὐρείαν κυκλοφορίαν τοῦ ὁποίου μεγίστη ἀποδίδεται σημασία.

Γ. Συγκριτικὸς πίναξ πραγματοποιηθέντων ἐξόδων :

1946]47 1947]48

α) Θρησκευτ. διαφορισμ. κηρύγμα- τος καὶ Κατηχ. Σχολείων	9.407.900	105.388.427
β) Σχολῆς ἱεροκλήσεων	—	13.817.370
γ) Ὑποτροφ. Ἐξωτερικῶν	—	2.800.000
δ) Ἐπιχορηγ. Παραρτημάτων	—	63.601.595
ε) Ἐπιτροπῆς Ἐξωτερ. Σχέσεων	—	27.904.925
στ) Διαχειρίσεως (προμήθειαι, φό- ροι κ. λ.)	989.835	18.535.913
ζ) Λειτουργίας καὶ συντηρήσεως (μισθοδοσίαι) δαπάναι Γραφείων,	15.901.027	79.436.385
	26.298.762	411.487.615

Ἐπὶ τῶν ἐξόδων παρατηροῦνται :

1. Αἱ ὑπὸ στοιχεῖα α—ε'. τοῦ πίνακος δαπάναι, ἀντιπροσωπεύουσαι ποσοστὸν 75 % τοῦ συνόλου αὐτῶν, διετέθησαν πρὸς ἐξυπηρέτησιν ἀμέσων σκοπῶν τῆς Ἀποστ. Διακονίας.

2. Τὰ ἔξοδα διαχειρίσεως δὲ ὑπερέβησαν τὰ 4 1/2 %.

3. Τὰ ἔξοδα λειτουργίας καὶ συντηρήσεως (μισθοδοσίαι, ἀποζημιώσεις Κεντρ. Συμβουλίου, ἐντυπα καὶ γραφ. ὕλη, εἰσφορὰ εἰς Ι.Κ.Α., καθαριότης κ. λ.) ἀντιπροσωπεύουσαι ποσοστὸν 19 % τοῦ συνόλου τῶν δαπανῶν, ἔναντι 61 % εἰς ὃ ἀνήλθον τὰ ἔξοδα τῆς κατηγορίας ταύτης κατὰ τό, πρὸ τῆς ἀναδιοργανώσεως τῆς Α. Δ., τελευταῖον ἔτος. Τὰ ἔξοδα τῆς λειτουργίας καὶ συντηρήσεως ἐν σχέσει πρὸς τὰ πραγματοποιηθέντα ἔξοδα, παρουσιάζουσιν ἀναλογίαν @ 8 1/2 %, τὸ ποσοστὸν δὲ τοῦτο εἶνε χαμηλὸν καὶ ἀσύνηθες διὰ Δημοσίους Ὄργανισμούς.

Τέλος, ἡ διάθεσις τοῦ συνόλου τῶν πραγματοποιηθέντων ἐσόδων εἰκονίζεται ὡς ἀκολούθως :

1. Δι' ἀμέσους σκοποὺς τῆς Α. Διακ.	313.515.317	33 %
2. » ἔξοδα διαχειρίσεως	18.535.913	2 %
3. » Γεν. ἔξοδα λειτουργίας καὶ διοι- κήσεως	79.436.385	8 1/2 %
	411.487.615	44 %
	519.551.476	56 %
4. Περίσσευμα	931.039.091	100

Τὰ ἐκτεθέντα δεικνύουσι τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τοῦ Ὄργανισμοῦ καί, ἀκόμη, δεικνύουσι συγκριτικῶς πρὸς τὸ παρελθὸν τὴν σημειωθεῖσαν οἰκονομικὴν δραστηριότητα καὶ τὴν ἔκτασιν τῶν χρησιμοποιοηθέντων χρηματικῶν μέσων πρὸς πραγματοποίησιν τῶν ὄσων ἐγένοντο, κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἀναδιοργανώσεώς του. Διὰ τὴν εὐρυσίαν τοῦ ἔργου τούτου εἶνε εὐνόητον ὅτι, σὺν τοῖς ἄλλοις, θ' ἀπαιτηθῆ καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῶν πόρων καί, γενικῶς, τῶν οἰκονομικῶν βάσεων τοῦ θεσμοῦ.

.....
Παρακαλοῦμεν ὅπως, σὺν τῇ πρὸς τὸ Περιοδικὸν ἀποστολῇ ἐκάστου δημοσιεύματος, ἐμβάλλεται διὰ ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς καὶ τὸ σχετικὸν ἀντίτιμον.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ «ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ»

Δίαν μοι ἀγαπητὴ κ. Διευθυντά,

Μετὰ τὸ ἐν τῇ «Ἐκκλησίᾳ» δημοσιευθὲν λαμπρὸν ἄρθρον τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἀμίλακα Ἀλιβιζάτου, περὶ τοῦ ἐν Ἑλλάδι «περιορισμοῦ τῆς Θρησκευτικῆς ἐλευθερίας» κλπ., σκόπιμον θεωρῶ, ὅπως προσθέσω καὶ ἐγώ, ὅτι περὶ τὸ ἐν λόγω ζήτημα ἐδημιουργήθη εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἄδικος εἰς βάρος τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν θόρυβος, ὀφειλόμενος ἀσφαλῶς εἰς κακὰς ἐντεῦθεν πληροφορίας. Διὰ τὸν θόρυβον αὐτὸν ἐγκαίρως ἐξέφρασα ὅπου ἔδει τὴν λύπην μου, πληροφοροφύσας ἅμα, ὅτι τὰ πράγματα δὲν ἔχουσιν ὡς ὑπὸ τῶν ἐν Ἑλλάδι μὴ Ὁρθοδόξων παραγόντων παρεστάθησαν. Διότι ἐγράφη ἐξ Ἑλλάδος σὺν ἄλλοις—καὶ τοῦτο κυρίως ἐδημιούργησε τὴν παρεξήγησιν—ὅτι τὸ ὅλον ζήτημα δὲν εἶχε σχέσιν μὲ ἐντυπα προτεσταντικά, ἀλλὰ μὲ τὴν Ἁγίαν Γραφήν, ἐνῶ, ὡς ἐγώ ἤδη ἔγραψα εἰς τοὺς ἐνδιαφερομένους ξένους φίλους, δὲν ἦτο καθόλου «Ἁγία Γραφή», ἀλλὰ προτεσταντικὴ ἐργασία μὲ ρητὰ τῆς Ἁγίας Γραφῆς, τοῦθ' ὅπερ πολὺ διαφέρει. Προσθέτω εἰσέτι, ὅτι, πλὴν τῶν ξένων, οἱ δημιουργήσαντες τὸ ζήτημα ἀνεμίαν καὶ τινὰς τῶν ἐν τῇ ξένῃ ἡμετέρων, τοὺς ὁποίους κατετόπισα δι' ἐπιστολῆς, ἀντίγραφον τῆς ὁποίας ἐγκαίρως ὑπέβαλον μετὰ τινῶν ἐτέρων σχετικῶν ἐγγράφων τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη εἶχε ὡς ἐξῆς :

«Εἰς ἀπάντησιν τοῦ ἀπὸ 7 Ἰανουαρίου ἐ. ἔ. ὑμετέρου ὑπ' ἀριθ. 1536 ἐγγράφου παρέχω ὑμῖν τὰς κάτωθι πληροφορίες :

» Πρὸ μηνῶν εἶχε καταγγελθῆ εἰς Ρόδον Διαμαρτυρόμενός τις ὡς διανεμὸν παρανόμως χάριν προπαγάνδας εἰς τὰ Δωδεκάνησα βιβλία Θρησκευτικὰ μὴ Ὁρθόδοξα. Ἐκ τῶν τίτλων τῶν βιβλίων εἰκάζω, ὅτι ταῦτα ἦσαν χιλιαστικά, διενειμήθησαν ὁμως καὶ τινα φυλλάδια ἐκδοθέντα ὑπὸ τοῦ Πάστορος τῆς ἐν Ἀθήναις Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας κ. Χατζηαντωνίου. Διὰ τὴν παρανόμον διάθεσιν τῶν βιβλίων αὐτῶν κατεδικάσθησαν, ὁ μὲν διαιεμίαν ταῦτα ἐρήμην, ὁ δὲ κ. Χατζηαντωνίου κατ' ἀντιμωλίαν, ἂν δὲν ἀπατώμαι, εἰς φυλάκισιν κ.λ.π. Ὁ κ. Χατζηαντωνίου ἐκαμην ἔφεσιν καὶ ἠθωώθη ἐν Ρόδῳ πρὸς χάριν καὶ ἱκανοποίησιν τῶν Εὐαγγελικῶν. Ἡ παρανομία ἐγκτεται εἰς τοῦτο. Ὅτι εἰδικὸς Νόμος ἀπαιτεῖ, ὅπως τὰ μὴ Ὁρθόδοξα Θρησκευτικὰ βιβλία—διότι τὰ Ὁρθόδοξα καθίστανται γνωστὰ ὡς τοιαῦτα ἢ ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως ἢ ἀπὸ τὴν εἰς τὸ πρῶτον φύλλον ἐγκρισιν τῆς Ἐκκλησίας—φέρουν ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου τὸ δόγμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκουν, καὶ τοῦτο πρὸς ἄμνηναν κατὰ τῶν ἐν Ἑλλάδι προπαγανδῶν, αἱ ὁποῖαι ἐν Ἑλλάδι δὲν εἶναι ἀνοιχτὸν κήρυγμα καὶ Conversion, ὡς φρονοῦσιν οἱ ξένοι φίλοι μας, ἀλλ' ἐξαπάτησις μὲ μέσα, ὡς εἶπον ἐν τῷ Συνέδριον τοῦ Ἀμστελοδάμου, ἀντιχριστιανικὰ καὶ ἀνήθικα. Δὲν εἶναι καθόλου Χριστιανικὸν νὰ ἀναλλάσσεται μὲ Conversion ἀπὸ τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὸν Καθολικισμὸν ἢ τὸν Προτεσταντισμὸν ἢ ἓνα ποτῆρι γάλα ἢ ἓνα κομμάτι ψωμί πού δίδεται εἰς ἓνα ἀνήλικον ὄρφανόν. Καὶ δὲν εἶναι κἂν Conversion ἢ ἀπὸ τοῦ ἐνὸς Χριστιανικοῦ δόγματος εἰς ἄλλο μεταπήδησις. Conversion εἶναι ἢ εἰς τὸν Χριστιανισμὸν προσέλευσις ἀνθρώπου μὴ Χριστιανοῦ. Κάθε Χριστιανὸς ἄλλωστε εἶναι ὑπερήφανος διὰ τὸ δόγμα εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκει καὶ οὐδεὶς κρύπτει τὴν ιδιότητά του ἢ ἀποφεύγει νὰ εἴπῃ ποῖος εἶναι. Γεννάται λοιπὸν δεικαιολογημένως ἢ ὑποψία, ὅταν σκοπιμῶς καὶ παρὰ πᾶν καλὸν ἔθος οὐδὲν περὶ τοῦ δόγματος τῶν ἐντύπων καὶ τῶν συγγραφέων εἰς τινὰς περιπτώσεις λέγηται. Ὁ κ. Χατζηαντωνίου ἐδικαιολογήθη ὅτι ἠγγόνει τὸν Νόμον αὐτόν, λόγῳ παραμονῆς του εἰς τὸ ἐξωτερικόν, τὸν ἔθεο-ρει δὲ ὡς μὴ ἰσχύοντα, ἐπειδὴ κατὰ τὴν κατοχὴν ὁ Νόμος εἶχε ἀτονῆσει. Οὐδὲν ἐλέγετο οὔτε εἰς τὸν εἰς τὸ ἐξωφύλλον τῶν φυλλαδίων τίτλον, οὔτε εἰς τὴν ὀπισθίαν πλευρὰν αὐτοῦ, ὅπου εἶχε τυπωθῆ ἀγγελία «ὁ ἐπιθυμῶν νὰ ἔχη δωρεάν τὴν Ἁγ. Γραφήν ἢ περισσότερα σώματα τοῦ παρόντος φυλλαδίου, ἄς γράψῃ εἰς τὸν κ. Χατζηαντωνίου, ὁδὸς κ.λ.π.». Ἄλλ' αὐτὸς δὲ κ. Χατζηαντωνίου εἶναι ὁ πάστορ τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας. Διατί νὰ μὴ λεχθῆ τοῦτο; Ἐγὼ ἔγραψα τὰ δέοντα ἅπαξ εἰς τὴν Γε-

νεύην και δις εις τον 'Επίσκοπον του Chichester, ο οποιος Ικανοποιήθη. 'Εγινεν όμως θόρυβος πολύς, ως μη όφειλε, και παρεστάθησαν άνακριβώς τα πράγματα, ότι τα διανεμόμενα βιβλία ήσαν Γραφαί, ένφ ήσαν Θρησκευτικά Προτεσταντικά φυλλάδια. Εις τον Chichester έγγραφα, «αν τα διανεμόμενα ήσαν Γραφαί, πώς θα ήθέλαμεν να γραφή εις το έξώφυλλον, ότι το βιβλίον τούτο είναι Προτεσταντικόν, άφου καθ' ήμας ή 'Αγία Γραφή είναι πέρα και πέρα 'Ορθόδοξος;

'Επειδή το τραγικόν των έδώ περιστάσεων και ή εκ τούτων συνεχής ήμών εργασία δέν μοι δίδουν τον καιρόν όπως γράψω εις τον κ. Waddams. παρακαλώ όπως λάβητε τον κόπον και τον κατατοπίσητε ύμεις επί των άνωτέρω, διότι λυπούμεθα να βλέπωμεν τους φίλους μας σπεύδοντας εις υίοθεσιαν άνυπάρκτων εις βράχος ήμών κατηγοριών και εις άπειλās περι μεταβολής ταύτης ή εκείνης της καλής εναντι της 'Ελλάδος στάσεως ώρισμένων φίλων. Είναι ματαιοπονία άλλως τε ή περι την Οικουμενικήν κίνησιν προσπάθεια, όταν αντί «κατευνασμού» προάγωμεν τās δξυτήτας. Τίς ο λόγος, όπως σπεύσουν να κάμουν προτεστάντας, έστω και με Conversion. τους μόλις έλευθερωθέντας και άρκετά έν τη δουλεία ταλαιπωρηθέντας αδελφούς της Δωδεκανήσου; Ποϋ είναι ο Χριστιανικός Φιλευθερισμός των; Και πώς, άφου καθ' αυτούς κριμιά 'Εκκλησία δέν είναι ιδεώδης, δέν είναι ή Una Sancta, σπεύδουν να κάμουν Προτεστάντας τους 'Ορθόδοξους; 'Ημεις, φρονώ ταπεινώς, ουδένα ένοχλούμεν, αλλά δέν είναι δικαίον, όπως απαιτούν, να μη όμώμεν, όταν από άλλους ένοχλούμεθα. 'Ο Πάπας έχάλασε τον κόσμον μόνον και μόνον, διότι έτέλεσεν 'Ορθόδοξον γάμον ή Καθολικήν πριγκίπισσα 'Αννα μετά του 'Ορθόδοξου Βασιλέως Μιχαήλ. 'Ημεις ουδέν είπομεν, διότι ο πρίγκηψ Φίλιππος άφήκε την 'Ορθοδοξίαν και ήσπασθη τον 'Αγγλικανισμόν. Διατί δέν τα εκτιμούν αυτά, παρά μάς θίγουν και μάς δυσχερατούν, διά να προστατεύσουν ολιγαρχίτους έν 'Ελλάδι Προτεστάντας, οι όποιοι, κατά μέγιστον ποσοστόν, γνωρίζομεν πώς και διά τίνας λόγους, όταν ήσαν εις την Μ. 'Ασίαν, έγιναν Προτεστάνται; 'Εχω έδώ ολίγους Τουρκοφώνους Εδαγγελικούς και δύναμαι να κρίνω.

'Αδέν βλέπω πώς δύναται ένας Νόμος να θεωρηθίη σκληρός και άνελεύθερος, διότι απαιτεί, διά διορισμούς άλλοδόξων κληρικών και ανεγέρσεις Νάων χρησιμοποιοιθησομένων διά τās θρησκευτικās άνάγκας άλλοδόξων, έχρησιον του άρμοδίου 'Υπουργείου Θρησκευμάτων, το όποιον εις πολλές περιπτώσεις μισθοδοτεί έξ ιδίων τους τοιούτους Θρησκευτικούς λειτουργούς. Πάντως εις την 'Ελλάδα οι άλλοδοξοι ως προς την Θρησκευτικήν και 'Εκκλησιαστικήν δράσιν, είναι περισσότερον των 'Ορθόδοξων έλεύθεροι. 'Ενας 'Αμερικανικός μεταναστευτικός Νόμος δέν επιτρέπει την είσοδον εις τās 'Ηνωμένας Πολιτείας 'Ιερέων μη συμπληρωσάντων πενταετίαν έν τη 'Ιερωσύνη, άπαγορεύει δέ τελείως την είσοδον εις τους Διακόνους, ένφ και ο Διακόνος είναι 'Ιερωμένος και άπαράιτητος διά τās Θ. Λατρείας εις Ναούς δυναμένους να συντηρήσωσι Διακόνους. Πώς αυτά και άλλα πολλά δέν κινούν την προσοχήν των κατά των 'Ελληνικών Νόμων έξανισταμένων ξένων φίλων μας;»

Μετά πάσης τιμής και θερμών ευχών
† Ο 'Εδέσης και Πέλλης Παντελεήμων

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΝΕΑΣ ΖΗΛΑΝΔΙΑΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Συμφώνως τφ άρθρω 7 παραγράφ. α-γ του Καταστατικού (1944) της 'Ελληνικής 'Ορθόδοξου Κοινοτήτος Νέας Νοτίας Οθάλιας, καλούμεν τους βουλευμένους να καταλάβωσιν έφημεριακήν θέσιν έν Σύννεϋ-Αύστραλιας, εκ των 'Ελλήνων αγάμων Θεολόγων Κληρικών.

Οι βουλόμενοι όφείλουν να υποβάλλωσι προς την 'Ι. Μητροπολιν Αύστραλιας και Νέας Ζηλανδίας (11a BYRON St., COOGEE-SYDNEY N. S. W. AUSTRALIA) πιστοποιητικά α) όνοματεπωνύμου, β) ηλικίας, γ) ύπηρεισιών, δ) σπουδών και προσόντων, ε) μισθοδοσίας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Προφητικά.

Θεός ζηλωτής, και εκδικών Κύριος, εκδικών Κύριος μετά θυμού, εκδικών Κύριος τους υπεραντίους αυτού, και εξαίρων αυτός τους έχθρους αυτού.. 'Από προσώπου όργης αυτού τίς ύποστήσεται; Και τίς άντιστήσεται έν όργη θυμού αυτού; 'Εν κατακλινομώ πορείας συντέλειαν ποιήσεται, τους επεγειρομένους και τους έχθρους αυτού διώξειαι σκότος.. Αί ήντιαι των άρμάτων αυτών έν ημέρα έτοιμασίας αυτού, και οι ίππεις θορυβηθήσονται έν ταίς όδοίς, και συγχυθήσονται τα άρματα, και συμπλακήσονται έν ταίς πλατείαις... Και μνησθήσονται οι μεγαυτάνες αυτών, και φεύζονται ημέρας, και άσθενήσουσιν έν τη πορεία αυτών.. Και αυτοι φεύγοντες ουκ έστησαν.. 'Εκτιναγμός, και εκβρασμός, και καρδίας θραυσμός, και υπόλοιποι γονάτων, και ώδίνες επί πᾶσαν όσφύν και το πρόσωπον πάνταν ως πρόσκαμα χύτρας.. 'Ιδού έγώ επί σε, λέγει Κύριος παντοκράτωρ, και εκκασώ έν κληνώ πλήθος σου, και τους λέοντάς σου καταφάγεται όμοφαία, και έξολοθρεύσω εκ της γης την θήραν σου, και ου μη άκουσθή οδκέτι τα έργα σου.. Και άποκαλύρω τα όπίσω σου επί το πρόσωπόν σου, και δείξω έθνεσι την αίσχύνην σου και βασιλείαις την άτιμίαν σου. Και επιρρίψω επί σε βδελυγμόν κατά της άκαθαρσίας σου, και θήσομαι σε εις παράδειγμα.. 'Υδωρ περιούχης έπίστασαι σεαντη.. 'Εμβηθι εις πηλόν, και συμπατήθητι έν άχύροις, κατακράτησον ύπερ πλίνθον.. Ουκ έστιν ίσσις τη συντριβή σου, εφλέγμανεν ή πληγή σου, πάντες οι άκούοντες την άγγελίαν σου κροτήσουσι χείρας επί σε.

Ταύτας τās πρό είκοσι και έπτά αιώνων έξενεχθείσας προφητείας του Ναούμ μάς υπέμνησεν ή κατατρόπως των κατά της Φλωρίνης επιδραμόντων συμμοριτών.

'Ανάγκη στελεχών.

Μετά την έκδοσιν και κυκλοφορίαν του «'Αναλυτικού Προγράμματος των Κατηχητικών Σχολείων της 'Εκκλησίας της 'Ελλάδος» σημειούμεν ως νέον σημαντικόν σταθμόν εις την ιστορίαν του παρόν ήμίν κατηχητικού έργου την έναρξιν της λειτουργίας του υπό της 'Αποστολικής Διακονίας ιδρυθέντος Κατηχητικού Φροντιστηρίου, όπερ σκοπόν έχει να προπαρασκευάση στελέχη κατάλληλα, ίνα αναλάβουν το κατηχητικόν έργον. Ευχόμεθα, όπως το Φροντιστήριο τουτο άποδώσει εις την 'Εκκλησίαν τους προσδοκώμενους καρπούς.

.....
'Η αίτησις δέον να συνοδεύηται και υπό τριών φωτογραφιών και όλων των λοιπών στοιχείων των απαιτητών διά πρόσκλησιν.

Θά προτιμηθώσιν οι έχοντες ηλικίαν ουχι μικρότεραν των 35, ουχι δέ μεγαλυτέραν των 50 ετών, ως και επαρκή γνώσιν της 'Αγγλικής γλώσσης.

Οι άγνοούντες τον τιμάριθμον της ζωής και δυσκολευόμενοι να καθορίσωσι την μισθοδοσίαν, ήν θα ήθελον, δύνανται να αναθέσωσι τον καθορισμόν της μισθοδοσίας και των άποδοχών εις την 'Ι. Μητροπολιν.

'Εν Σύννεϋ τη 31η 'Ιανουαρίου 1949

† Ο Αύστραλιας και Νέας Ζηλανδίας Θεοφύλακτος

Τὸ δράμα τῶν ἐφημερίων.

Εἶναι ἀληθῶς ἐκιάτως θλιβερά ἡ κατάστασις τῶν ἐφημερίων τῆς ὑπαίθρου, μάλιστα δὲ τῶν θυμάτων τῆς πληξάσης τὴν χώραν ἡμῶν ξενοδοῦλου ἀνταρσίας, ὡς διαπιστοῦνται καὶ ἐκ τῆς ὀδυνηρᾶς πρὸς πάντας τοὺς ἀρμοδίους ἐκκλήσεως τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ναυπακτίας, περὶ ἧς λεπτομερέστερον ἐν τῷ σχετικῷ χρονικῷ τοῦ ἀνὰ χεῖρας φύλλου. Εἰς ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποῖαν ἡ Κυβέρνησις θεωρεῖ δίκαιον καὶ ὀρθὸν νὰ ἐξετάσῃ μετ' εὐμενείας τὰς ἀποδοχὰς διαφόρων κατηγοριῶν τῶν ἐργαζομένων, θὰ ἦτο ἀκατανόητον νὰ παρίδῃ τὴν ἄφατον τάλαιπωρίαν τῶν πνευματικῶν χειραγωγῶν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Εἶναι ἀδύνατον ὁ ἐφημεριακὸς κλήρος νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν ὑψηλὸν του προορισμὸν, διὰν λιμοκτονῇ καθ' ὅσον τρόπον ζωηρῶς ἐν τῷ ἐγγράφῳ αὐτοῦ ἐξεικονίζει ὁ Σεβ. Ναυπακτίας.

'Ελπιδοφόρος ἐκδοτικὸς ὄργασμός.

Διαρκῶς αὐξάνονται εἰς τὸν ἑλληνικὸν ὀρίζοντα τὰ σημεῖα, τὰ ὁποῖα προμηνύουν τὴν ἐπιτολὴν μιᾶς νέας πνευματικῆς ἐποχῆς εἰς τὴν πατρίδα μας. Παράλληλως πρὸς τὴν διὰ τοῦ προφορικοῦ λόγου χριστιανικὴν προσπάθειαν, τῆς ὁποίας ἔκφανσις εἶναι ἡ πύκνωσις τοῦ θείου κηρύγματος καὶ ἡ αὐξήσις καὶ καλύτερα διοργανώσις τῶν κατηχητικῶν σχολείων, τὸ χριστιανικὸν ἱεραποστολικὸν ἔργον ἐν Ἑλλάδι οὐδόλως ὀστερεῖ καὶ εἰς τὴν διὰ τοῦ γραπτοῦ λόγου ἐργασίαν. Ἐν πρώτοις πρέπει νὰ ἀναφέρωμεν τὰς δεκάδας τῶν χριστιανικῶν περιοδικῶν, τῶν ὁποίων ὄλον ἀξάνεται ὁ ἀριθμὸς. Πολλὰ ἐξ αὐτῶν δὲν ἔχουν μόνον ἀρτίαν καλλιτεχνικὴν ἐμφάνισιν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἐπόψεως περιεχομένου εἶναι λίαν ἀξιόλογα, καθοδηγοῦντα τὸν λαὸν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ζωῆς πίστεως. Ἀνάλογα ἔχομεν νὰ εἴπωμεν καὶ διὰ τὸ ἑλληνικὸν χριστιανικὸν βιβλίον. Εἶναι εὐτύχημα, ὅτι ἡ Ἐκκλησία διὰ τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας» τῆς δίδει τὸ σύνθημα διὰ μίαν πλουσίαν ἐκδοτικὴν προσπάθειαν. Παράλληλως διάφοροι ἐκδοτικοὶ οἶκοι ἐξέδωκαν δεκάδας χριστιανικῶν βιβλίων, εἴτε πρωτοτύπων εἴτε μεταφρασμένων, τὰ ὁποῖα ἔχουν ἀξιόλογον περιεχόμενον, ἰκανὰ δὲ ἐξ αὐτῶν καὶ ἀξιοσημείωτον ἐκδοτικὴν καλαισθησίαν. Εὐχόμεθα, ἵνα ὁ ἐκδοτικὸς αὐτὸς ὄργασμός συνεχισθῇ καὶ αὐξηθῇ εἰς τε ποσὸν καὶ πρὸ πάντων ποιὸν καὶ οὕτω ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἔχῃ δαψιλῆ πνευματικὴν τροφήν.

'Επαρξεία νοσοκόμων.

Καθ' ἃ σημεῖοι ὁ ἀγγλικὸς τύπος, πολλὰ νοσοκομεῖα τοῦ Λονδίνου, ἔχοντα ἀνάγκην ἰκανῶν ἑκατοντάδων ἀδελφῶν νοσοκόμων, ἵνα προσελκύσουν τὰς νέας, ὑπεσχέθησαν παροχὴν ἀνταλλαγμάτων τῆς συνήθους γυναικείας φιλαρεσκείας καὶ δωμάτια ἐν τοῖς νοσοκομείοις, κολακεύοντα τὰς κοσμικὰς ροπὰς τῶν νεανίδων. Ὅσον εἶναι λυπηρὸν τὸ φαινόμενον αὐτὸ διὰ τὴν Ἀγγλίαν, ἥτις ἔχει νὰ ἐπιθεῖξῃ ἀπὸ τὸ παρελθὸν τὴν ὑπέροχον νοσοκομειακὴν δρασίν τῆς Φλώρενς Νάτινγκεϊλ ἢ τῆς Ἡντιθ Κάβελ, τόσον ἡμεῖς, ὡς Ἕλληνες, πρέπει νὰ χαίρωμεν, διότι ἐν τῇ πατρίδι ἡμῶν οὐδόλως θπάρχει ἑλλειψις ἀδελφῶν νοσο-

κόμων, ἔχουσιν συναίσθησιν τοῦ ὕψους τῆς ἀποστολικῆς των καὶ με ὑποδειγματικὴν αὐτοθυσίαν καὶ ἀνταρτησίαν ἀσκουσῶν τὸ ἱερὸν αὐτὸ ἔργον. Εἶναι εὐτύχημα, ὅτι ἀπὸ τινῶν ἐτῶν καὶ χριστιανικοὶ κύκλοι τῆς πατρίδος μας ἐκπαιδεύουν ἀδελφὰς νοσοκόμους. Ὅταν αἱ νοσοκόμοι ἐμποτίζονται με τὰς χριστιανικὰς ἀρχὰς, ἀναδεικνύονται ἄγγελοι παρηγορίας καὶ ἠρωῖδες τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

'Αποστολικὴ Διακονία. Τὸ Κεντρικὸν Συμβούλιον τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἀπεφάσισε τὴν προκήρυξιν πρὸς συγγραφὴν τῶν βοηθητικῶν Κατηχητικῶν βιβλίων τῶν τεσσάρων Κύκλων τοῦ Κατηχητικοῦ Σχολείου ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἤδη κυκλοφοροῦντος Ἀναλυτικοῦ προγράμματος. Τὸ Κεντρικὸν Συμβούλιον ἐνέκρινε τὴν εἰκόνα, ἣτις θὰ δοθῇ ὡς ἐνθῦμιον εἰς τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα ἐπὶ τῇ λήξει τῶν μαθημάτων.

Τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Θυατείρων κ. Γερμανοῦ ἢ ἐν Manchester Ἑλληνικὴ Παροικία ἐδώρησεν εἰς τὴν Ἀποστολικὴν Διακονίαν ἰκανὸν ἀριθμὸν ἀντιτύπων τῶν ἔργων τοῦ ἀοιδίμου ἐφ' ἰκανὰ ἔτη Ἱερατικοῦ προισταμένου αὐτῆς Πρωτοπρεσβυτέρου Κωνσταντίνου Καλλινίκου. Τὸ Κεντρικὸν Συμβούλιον ἠγαράστῃσε θερμῶς καὶ τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Θυατείρων καὶ τὸν Πρόεδρον τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας Manchester κ. Παπαδόπουλον.

Ε Π Α Ρ Χ Ι Α Ι

Μητρόπολις Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας Χριστοφόρος δι' ἐγγράφου του πρὸς τὰ μέλη τῆς Κυβερνήσεως καὶ πάσας τὰς κρατικὰς ἀρχὰς καὶ ὑπηρεσίας, «δι' ὧν κανονίζεται ὁ βαθμὸς τῆς ἀπορίας καὶ παρέχονται εἰς τοὺς ἀπόρους, τοὺς ἀνταρτοπλήκτους κ.λ.π. βοηθήματα ἢ δι' ὧν ἐπιβάλλονται αἱ παντοειδεῖς περιστατικαὶ φορολογίαι, συνδρομαὶ καὶ οικονομικαὶ ἐπιβαρύνσεις κ.λ.π.», παρακαλεῖ αὐτούς, ὅπως διὰ τοὺς Ἱερεῖς τοῦλάχιστον τῆς Μητροπόλεως Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας καὶ τὰς οἰκογενεῖας αὐτῶν λαμβάνουν ὑπ' ὄψει τὰ ἔξης: «Ὁ μισθὸς τῶν Ἐφημερίων ἀνέρχεται δι' ἕκαστον κατ' ἀρχὰς εἰς 177.000 δραχμὰς κατὰ μῆνα. Πλὴν τοῦ ξηροῦ τούτου, καὶ οὕτε διὰ μίαν ἐβδομάδα ἐξακοῦντος μηνιαίου μισθοῦ, οὐδεὶς Ἱερεὺς ἔχει ἄλλας προσόδους οὕτε ἀπὸ περιουσίαν, τὴν ὁποῖαν ὄχι τῶρα πού ἐξεπατρισθήσαν ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν καλὸν καιρὸν οὐδέποτε εἶχον, οὕτε καὶ ἀπὸ τυχερὰ, τὰ ὁποῖα καὶ τῶρα καὶ ποτὲ δὲν εἶχον. Καὶ οἱ δύο—τρεῖς ἐφημέριοι τῆς μόνης πλέον ἐκ τῆς Μητροπολιτικῆς περιφερείας ἀπομεινάσης πόλεως τῆς Ναυπάκτου οὐδέποτε ἔχουν τυχερὰ κατὰ μέσον ὄρον μηνιαίως πλέον τῶν 100.000 δραχμῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ πληρώνουν ἐνοίκιον, τὸ ὁποῖον πλησιάζει σχεδὸν τὸν μισθὸν των. Πάντες οἱ ἐφημέριοι ἡμῶν πλὴν τῶν δύο—τριῶν τῆς πόλεως Ναυπάκτου εἶναι ἀνταρτοπλήκτοι, προσφυγόντες εἰς τὴν Ναυπάκτον καὶ ἰδίᾳ εἰς ἄλλα μέρη ἀσφαλέστερα καὶ πλουσιώτερα ἔξω τῆς περιφερείας ἡμῶν, οἷον εἰς Ἀργόλιον, Μεσολόγγιον, Ἀμφιλοχίαν, Θέρμον, Καρδίτσαν, Λαμίαν, Ἀθήνας κλπ. Ἐφημέριοι καὶ λοιποὶ κληρικοὶ τῆς περιφερείας ἡμῶν διεσκορπισμένοι ἀνταρτοπλήκτοι εἶναι ἐν συνόλῳ 220, διαλυθεισῶν ὅλων σχεδὸν τῶν ἐνοριῶν καὶ τῶν Μονῶν ἡμῶν».

Ἄν λοιπὸν περαίνει ἡ Α. Σ. ἐν τῷ ἐγγράφῳ αὐτοῦ, δὲν ληφθῇ μέριμνα δι' αὐτούς, θὰ ἀποδειχθῇ ὅτι οἱ ἀρμόδιοι ἔχουν τοὺς ἐργάτας τῆς Ἐκκλησίας, ἀκόμη δὲ καὶ αὐτοὺς τοὺς οἰκογενειαρχὰς Ἱερεῖς καταδικάσει μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των εἰς τὸν ἐξ αἰτίας καὶ τῶν στερήσεων θάνατον».

Μητρόπολις Κορινθίας

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κορινθίας Μιχαὴλ δι' ἔγκυ-

κλίον αὐτοῦ πρὸς τὸ πωμίγιον τῆς ἐπαρχίας του, τονίζει τοὺς κινδύνους, οὓς διατρέχει ἡ νεαρά ἡλικία ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν ἀνηθίκων περιοδικῶν, ἅτινα «καθ' ἑβδομάδα μαινοῦν καὶ μολύνουν τὴν ἱεράν μας γῆν καὶ τὰς ψυχὰς τῶν παιδῶν, νεανιῶν καὶ ἐφήβων μας ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Τὸ ἴδιον δύναται νὰ λεχθῆ καὶ διὰ τὰς ἐρωτοβριθεῖς καὶ σαρκολατρικὰς ταινίας τῶν κινηματογράφων». Δι' αὐτὸ, ἀφοῦ ἡ Α. Σ. ἐπαινεῖ γυμνασιάρχας τινάς, οἵτινες ἔλαβον δραστικὰ μέτρα, διὰ νὰ περιφρουρήσουν τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν τῶν ἀπὸ τοὺς κινδύνους τούτους, ἀκολουθῶν καλεῖ καὶ τοὺς γονεῖς νὰ παρακολουθοῦν ἐπιμελῶς τὰ ἀναγνώσματα τῶν τέκνων τῶν νὰ μὴ ἐπιτρέπουν εἰς αὐτὰ νὰ εἰσέρχονται εἰς κινηματογράφους, εἰμὴ μόνον ὅταν προβάλλονται ταινίαι παιδικαὶ καὶ ἐποικοδομητικαὶ νὰ μὴ ἐπιτρέπουν εἰς τοὺς ἑαυτοὺς τῶν νὰ ἀγοράζουσι περιοδικῶν ἑβδομαδιαίων ἢ δεκαπενθήμερον μὲ ἀισχράς εἰκόνας καὶ σαπρὸν περιεχόμενον, διότι ὁ γονεὺς, καὶ ἀγοράζει τοιοῦτο περιοδικόν, μόνος του καταστρέφει τὴν ψυχὴν τοῦ τέκνου του καὶ γίνεται δολοφόνος τοῦ παιδιοῦ του καὶ τέλος νὰ συνηθίσουν τὰ τέκνα τῶν νὰ μελετοῦν περιοδικὰ ἐποικοδομητικὰ καὶ πρὸ πάντων τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΠΟΛΕΩΣ

Ὁ Γεν. Διοικητῆς Ἀγ. Ὄρους κ. Παν. Παναγιωτάκος, παρακληθεὶς ὑπὸ τῆς Ἱεράς Συνάξεως τοῦ Ἁγίου Ὄρους, μετέβη εἰς ΚΠολιν, ἵνα ὑποβάλλῃ εἰς τὴν Α.Θ.Μ. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Ἀθηναγόραν τὰ συγχαρητικὰ σεβάσματα τῆς μοναχικῆς Πολιτείας τοῦ Ἀγ. Ὄρους ἐπὶ τῇ ἀναρρήσει αὐτοῦ εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον. Κληθεὶς ὁ κ. Παναγιωτάκος ὑπὸ τῆς Α.Θ.Π. προσεφώνησεν αὐτὴν τῶς ἑξῆς:

«Παναγιώτατε Δέσποτα,

Ἡ Μοναχικὴ Πολιτεία τῶν ἐν Ἀθῶν Κ' Ἱερῶν, Κυριαρχικῶν, Βασιλικῶν, Πατριαρχικῶν καὶ Σταυροπηγιακῶν Μονῶν, ἡ ἐπὶ χιλιετηρίδα ἐντειροσθεῖσα καὶ διακρατήσασα ἀλώβητα τὰ ἀπαράγραπτα δόγματα καὶ τὰς ἱεράς Παραδόσεις τῆς Μητρὸς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ὡς καὶ τὸ αἰώνιον κλέος τοῦ εὐσεβοῦς Ἑλληνικοῦ Ἡμῶν Ἔθνους, ἡξίωσεν ἐμὲ τὸν Πολιτικὸν Διοικητὴν τοῦ Ἁγίου Ὄρους τῆς ἐξόχου τιμῆς, ἵνα ἐκφράσω τὴν μετὰ πολλῆς εὐλαβείας ἐκδηλουμένην χαρὰν καὶ ἀγαλλίαν Ἀυτῆς ἐπὶ τῇ ἀναρρήσει τῆς Θ. Ὑμῶν Παναγιότητος καὶ Πνευματικοῦ Ἀυτῆς Πατρὸς εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν τῆς ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς βασιλείᾳ καὶ συγκλήτῳ τιμῆσιν ΚΠόλεως Θρόνον.

Ἐφ' ᾧ, Παναγιώτατε Δέσποτα, εὐχόμαι τῇ Θ. Ὑμῶν Παναγιότητι, ὅπως ἀπὸ τοῦ τηλανοῦς Φάρου τῆς Ὁρθοδοξίας, οὐκινος τὸ φῶς κατέστησεν ἄσβεστον καὶ ἀνέσπερον ἀνὰ τοὺς αἰῶνας ἡ πολιτεία Χρυσοστόμου καὶ Φωτίου, Μηνᾶ καὶ Ἐπιφάνου, Ἰωάννου Νηστευτοῦ καὶ τοσοῦτων ἄλλων ἐν Ἀγίῳ Πατριαρχῶν τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ἐν τῇ ἀνεξέλεγκτῳ καὶ κανονικῇ Αὐτῆς ἐξουσίᾳ «ἐν τῷ ἐπιτηρεῖν καὶ διορθοῦσθαι καὶ ἐπιτιθεῖναι ταῖς κρίσεσιν ἐπὶ πάσας καὶ τὰς ἐν τοῖς ἄλλοις συμπάσης τῆς Ὁρθοδοξίας Θρόνοις γινόμενας ἀμφοισθηθείσας» κατενθῆναι τοὺς οὐκας τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἐν τοῖς χαλεποῖς νῦν τῆς ἀνθρωπότητος καιροῖς ἐπιτυχῶς καὶ ἐπαθῶς ἐπ' ἀγαθῷ καὶ εἰς αἰωνίαν δόξαν τῆς Ὁρθοδόξου Χριστιανωσύνης.

Ἐθνους δ' εὐλαβῶς ἐπιποθῶν τὴν εὐλογίαν τῆς Θ. Ὑμῶν Παναγιότητος ἐπὶ πάντων τῶν ἐν Ἀθῶν οἰκούντων καὶ ἐπ' ἐμὲ, ἐπικαλοῦμαι τὴν ἐπὶ τὰ βήματα Αὐτῆς ἀκοίμητον προστασίαν τοῦ Πατρὸς τῶν Φώτων καὶ τῆς Πανιανάσσης Προστάτιδος τοῦ Ἀθῶ καὶ πάντων ἡμῶν τῶν Ἑλλήνων Ὑπεραγίας Θεοτόκου».

Ἡ Α.Θ. Παναγιότης καταφανῶς συγκεκινημένη ἀπήνησεν καταλλήλως καὶ ἐκράτησε τὸν κ. Παναγιωτάκον εἰς μακρὰν συνεργασίαν ἐπὶ τῶν ἀπασχολούντων τὸ Ἅγιον Ὄρος πνευματικῶν καὶ νομοκανονικῶν ζητημάτων.

Ἡ ἀφιξίς εἰς τὰ Πατριαρχεῖα τοῦ κ. Πολ. Διοικητοῦ Ἁγίου Ὄρους ἐχαίρεισθη θερμότερα ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Τύπου τῆς ΚΠόλεως καὶ ἰδιαίτερος ἀκόμη ὑπὸ τῶν πλείστων τῶν φύλλων τοῦ Τουρκικοῦ Τύπου (Τζουμχουριέτ, Βατάν, Χουριέτ, Σάν Πόστα, Τάν, Τασιβί κ.ά.), ἅτινα ἔσχον ἰδιαίτερας μετὰ τοῦ κ. Παναγιωτάκου συνεν-

τεύξεις καὶ θερμὰ ἀφιέρωσαν σχόλια τόσον δι' αὐτὸν ὅσον καὶ διὰ τὸ Ἅγιον Ὄρος καθόλου.

Ὁ κ. Παναγιωτάκος συνειργάσθη ἐπανειλημμένως μετὰ τῆς Α.Θ. Παναγιότητος καὶ τῆς ἐπὶ τοῦ Ἁγίου Ὄρους Συνδικτικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ἀπαρτιζομένης ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Ἡλιοπόλεως κ. Γενναδίου, Ἰμβροῦ καὶ Τενέδου κ. Ἰακώβου, Προύσης κ. Πολυκάρου καὶ Περγάμου κ. Ἀδαμαντίου ἐπὶ διαφόρων πνευματικῆς φύσεως ζητημάτων τῆς Ἱεράς Κοινότητος τοῦ Ἀθῶ, ἐνετάλη δὲ νὰ κομίσῃ τὸν μητρικὸν χαίρεισμόν τῆς Μ. Ἐκκλησίας καὶ τὴν εὐλογίαν τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρα εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Καθ' ἃ μεταδίδει τὸ δελτίον τῆς «Οἰκουμενικῆς Ὑπηρεσίας τύπου καὶ πληροφοριῶν», ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Μόσχας ἀπεφάσισε τὴν διάλυσιν τῆς ἐν Βιέννῃ ἐδρευούσης ρωσικῆς Ἐξαρχίας τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Σεργίος, πρῶην ἑξαρχος, ἀνομάσθη ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Βερολίνου καὶ τῆς Γερμανίας καὶ θὰ ἐγκατασταθῆ ἐν Βερολίνῳ.

— Ὡς προσθέτει τὸ αὐτὸ δελτίον, ἡ Ὁρθόδοξος ρωσικὴ Ἐξαρχία τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης θὰ ἐξακολουθήσῃ ὑφισταμένη ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ ἐν Παρισίοις ῥώσου Μητροπολίτου Σεραφεῖμ. Συμφώνως πρὸς τὴν νέαν διαρρυθμίσιν αἱ πατριαρχικαὶ ρωσικαὶ ἐνορίαὶ τῆς Αὐστρίας θὰ ὑπαχθοῦν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Ἐξαρχίας τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Καθ' ἃ ἀναγράφει τὸ ἐπίσημον περιοδικὸν τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὸ ἀκαδ. ἔτος 1947—48 ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ ἐν Σόφια Πανεπιστημίου εἶχε 276 φοιτητάς, ἐξ ὧν αἱ 18 γυναῖκες. Οἱ 44 ἐξ αὐτῶν εἶναι τέκνα ἐμπόρων, οἱ 70 δημοσίων ὑπαλλήλων, οἱ 147 χωρικῶν καὶ ἐργατῶν καὶ οἱ 13 πατέρας ἀσκούντων ἐλευθέρου ἐπαγγέλματος. Τὸ διδακτικὸν προσωπικὸν ἀποτελεῖται ἐκ 14 καθηγητῶν καὶ τινῶν βοηθητικῶν. Εἰς τὸ πρόγραμμα τῶν μαθημάτων προτετέθη ἡ διδασκαλία τῆς φιλοσοφίας τοῦ ἐπιστημονικοῦ μαρξισμού, τοῦ συντάγματος τῆς «Λαϊκῆς Δημοκρατίας» τῆς Βουλγαρίας, τῆς Ψυχολογίας τῆς Θρησκείας καὶ τῆς Χριστιανικῆς Κοινωνιολογίας.

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΣΜΟΣ

Ἡ Α. Σ., ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντερβουρίας, ὁρμώμενος ἐκ τῶν τελευταίως γενομένων ἐν Οὐγγαρία διώξεων ἐπιφανῶν κληρικῶν, ἐν λόγῳ του, ἐξάρσας τὴν προκληθεῖσαν παγκόσμιον ἐξέγερσιν, εἶπε μετὰ τῶν ἄλλων, ὅτι «παριστάμεθα εἰς μίαν θανάσιμον πάλην μετὰ τῶν ἀπ' ἑνὸς τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀπ' ἑτέρου τοῦ κομμουνισμοῦ, ὅστις δὲν ἀνέχεται οὐδεμίαν μορφήν χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, ἥτις δὲν εἶναι ὑποτεταγμένη εἰς αὐτὸν καὶ ὁ ὁποῖος (αἱ ἀποδείξεις δὲν λείπουν) καὶ ἂν ἀκόμη τὴν ἀνέχεται, ζητεῖ δολίως νὰ παρεμβάλλῃ προσκομόματα εἰς τὴν δρασίαν τῆς, νὰ ὑποσκάπη τὴν ὑπαρξίν τῆς καὶ νὰ τὴν χωρίσῃ ἀπὸ τοὺς νέους».

Παρακαλοῦνται οἱ ἐμβάζοντες χρήματα ἐκ τῶν Ἐπαρχικῶν διὰ συνδρομὴν ἢ δημοσίευσιν ἢ δι' οἰονδήποτε ἄλλον λόγον, ν' ἀποστέλλωσιν αὐτὰ μόνον διὰ ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς, πρὸς τὸν ἐπιτελεστικὸν «Ἐκκλησία» ἀπευθυνόμενης. Ἐμβάσματα ἐντὸς ἐπιστολῶν δέον ν' ἀποφεύγονται ἀπολύτως, ὡς καὶ ἡ καταβολὴ συνδρομῶν εἰς γραμματόσημα.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Ἐπιστολαί, ἄρθρα, βιβλία, περιοδικὰ καὶ ἐφημερίδες ἐπ' ἀνταλλαγῇ: Πρὸς τὴν Διεθνήσιν τῆς Ἐκκλησίας», Ὁδὸς Μοσχονησιῶν 12Α, Ἀθήνας 8. Τηλέφ. 82-219.

Συνδρομαὶ καὶ ἐμβάσματα διὰ ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς: Πρὸς τὸν Διαχειριστὴν τοῦ Περιοδικοῦ «Ἐκκλησία», Ἀθήνας (Κ), ὁδὸς Φιλοθέης 19. Τηλέφ. 27.689.

Ἱερομόναχον Διονύσιον Μακρογαμβράκην, Βουτουφοῦ, Ἡράκλειον: Αἰδ. Δημ. Κασσιόδη, Ναύπακτον: Παναγιώτην Καψάκην, Ζάκυνθον καὶ κύριον Δημήτρε. Μήτρον,

Ιεροψάλτην, Θεσσαλονίκην· Διευθύνσεις σας ετακτοποιήθησαν.— **Αἰδ. Στασιὸν Σαμέλην**, Μεθώνων Πυλίας· Διευθύνσεις σας ετακτοποιήθη. Οὐδεμίαν εἰδοποίησιν ἐλάβομεν περὶ τῆς μεταθέσεώς σας. Καθυστερήσαντα φύλλα ζητήσατε ἀπὸ Ταχυδρομείον προτέρας σας θέσεω.— **Αἰδ. Κων. Μενοῦνον**, Ἀκράταν Ἀχαΐας· Ἐνεγράφητε.— **Αἰδ. Βασιλ. Καϊμάκη**, Θεσσαλονίκην· Τὰς ἐκάστοτε τοποθετήσεις νέων ἱερῶν ἢ «Ἐκκλησία» πληροφορεῖται μόνον ἐκ τῶν Γραφείων τῶν Ἱερ. Μητροπόλεων· περὶ ὑμῶν οὐδεμίαν ἔσχομεν πληροφορίαν· φύλλα δυνάμεθα νὰ ἀποστείλωμεν ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου ἔ. ἔ.— **Αἰδ. Ἀθαν. Μάνον**, Μύλους Φθιώτιδος. Ἐπὶ τῆς συζητήσεως μὲ τὸν συνάδελφόν σας ἐπὶ τοῦ τρόπου τῆς διατυπώσεως τῆς Ἀπολύσεως, ἀπαντῶμεν ὅτι τὸ ὄρθον εὐρίσκεται πρὸς τὸ μέρος σας. Ἐφ' ὅσον κατὰ τὰς Δεσποτικὰς ἑορτὰς ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς Ἀπολύσεως ὑπάρχει δι' ἐκάστην περίπτωσιν εἰδικὴ διατύπωσις (π. χ. διὰ τὰ Χριστοῦγεννα «ὃ ἐν σπηλαίῳ γεννηθεὶς κ.λ.π.», διὰ τὰ Θεοφάνεια «ὃ ἐν Ἰορδάνῃ ὑπὸ Ἰωάννου βαπτισθῆναι καταδεξάμενος» κ.λ., διὰ τὴν Ὑψωσιν τοῦ τιμίου Σταυροῦ «ὃ ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν» κ.λ. εἰς οἰανδήποτε ἡμέραν καὶ ἂν τύχη ἢ ἑορτῆ τοῦ τ. Σταυροῦ, κατὰ τὴν σχετικὴν ὑπόδειξιν τῆς προθεωρίας τοῦ Τυπικοῦ), δὲν χωρεῖ κατὰ τὴν Ἀπόλυσιν τὸ «ἧς ἢ οὐ καὶ τὴν μνήμην ἐπιτελοῦμεν», διότι οὔτε λογικῶς, οὔτε συντακτικῶς εὐσταθεῖ.

Πᾶσα μεταβολὴ διευθύνσεως δέον νὰ μᾶς ἀνακοινοῦται ἰμέσως, **σημειομένης ἀπαραιτήτως τῆς θέσεως, ἐξ ἧς ἢ μεταθέσις. Ἄνευ τῆς σημειώσεως ταύτης ἀποβαίη ἀδύνατος ἢ ἀποστολὴ τοῦ φύλλου εἰς τὴν νέαν διεύθυνσιν.**

= Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α =

[2] ΚΛΗΤΗΡΙΟΝ ΕΠΙΚΡΙΜΑ

Ἱ. Μητρόπολις Δράμας

*Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τῶν ἀρθρ. 55 τοῦ 5383]32 «περὶ ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων καὶ τῆς πρὸ αὐτῶν διαδικασίας» Νόμου, καλοῦμεν τὸν ἀγνώστου διαμονῆς ἱερέα Ἀθανάσιον Καραναστάσην, ἵνα ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος παρουσιασθῇ ἐνώπιον ἡμῶν καὶ ἀπολογηθῇ

- 1) ἐπὶ ἀποβολῇ τοῦ ἱερατικοῦ σχήματος
- 2) ἐπὶ σκανδαλώδει βίῳ.

Ἐν Δράμῃ τῇ 31ῃ Ἰανουαρίου 1949

Ὁ Ἀνακριτὴς
† Οἶκον. Γ. Παπαδόπουλος

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

Ἱ. Μητρόπολις Ἀιτωκῆς καὶ Μεγαρίδος

*Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46 καὶ 48 τοῦ Ἀναγκ. Νόμου 2200]1940 «περὶ ἱερῶν ναῶν καὶ ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα, ἵνα καταλάβωσι τὴν ὀργανικὴν ἐφημεριακὴν θέσιν τοῦ ἐν Πλάκα-Λαυρίου ἱεροῦ ναοῦ τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα πιστοποιητικά, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων.

Ἐν Κηφισίᾳ τῇ 16 Φεβρουαρίου 1949

† Ὁ Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος Ἰάκωβος

Ἱ. Μητρόπολις Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως

*Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἀρθρα 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α. Ν. 2200]1940 καὶ 540]1945 «Περὶ ἱερῶν ναῶν καὶ ἐφημερίων», προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων 1) Ἁγίου Ἀθανασίου ἁγίου Ἰωάννου Ἡραΐας, 2) Ἁγίας Τριάδος Μονάστρου καὶ 3) Ἁγίου Γεωργίου Δρακοβουνίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα πρὸς κατάληψιν μᾶς τῶν ἀνω ἐφημεριακῶν θέσεων, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νόμιμα καὶ κα-

νονικὰ πιστοποιητικά, ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων.

Ἐν Δημητσάνῃ τῇ 8 Φεβρουαρίου 1949.

† Ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως Γερμανὸς

Ἱ. Μητρόπολις Καρυστίας καὶ Σκύρου

*Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46 καὶ 47 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2200]1940 Α.Ν. «περὶ ἱερῶν ναῶν καὶ ἐφημερίων» προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ ἐν Ρεουσίῳ Ἱεροῦ Ναοῦ «Ζωοδόχου Πηγῆ» καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω ἐφημεριακῆς θέσεως, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ δικαιολογητικά των, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν αὐτῶν ὡς ὑποψηφίων.

Ἐν Κύμῃ τῇ 18 Φεβρουαρίου 1949

† Ὁ Καρυστίας καὶ Σκύρου Ἀνανίας

Ἱ. Μητρόπολις Ἡλείας

*Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200]1940 «περὶ ἱερῶν ναῶν καὶ ἐφημερίων» καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων 1) Ἁγίου Ἀθανασίου Κλαδέου, 2) Ἁγίου Δημητρίου Ἐλαιοτόπου (Σούβαρδον), καὶ 3) Ζωοδόχου Πηγῆς-Καλυβίων Ἡλίδος, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα πρὸς κατάληψιν μᾶς τῶν ἐν λόγῳ θέσεων, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ δικαιολογητικά των, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν αὐτῶν ὡς ὑποψηφίων.

Ἐν Πύργῳ τῇ 15ῃ Φεβρουαρίου 1949

† Ὁ Ἡλείας Γερμανὸς

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Εἰς τὸ τέλος τοῦ ΕΚΚΛ. ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ μου, δι' ἔλλειψιν κυρίως χώρου, παρελείφθη ἢ καταχώρισεν τῶν ἐξῆς παρορματίων:

1.— Ἐν τέλει τῆς σελ. 11 εἰς τὴν λέξιν «Ἐυλογητάρια» παρελείφθη ἢ ἐξῆς ὑποσημείωσις: Τὰ εὐλογητάρια δὲν ψάλλονται κατὰ τέσσαρας Κυριακὰς τοῦ ἔτους: τῆς Σταυροπροσκυνήσεως, τῶν Βαΐων, τοῦ Θωμᾶ καὶ τῆς Πεντηκοστῆς, ὡς καὶ κατὰ τὰς Δεσποτικὰς καὶ Θεομητορικὰς ἑορτὰς, ἐὰν τύχωσιν ἐν Κυριακῇ. Ἐξαιρεῖται ἢ ἑορτῆ τῆς Περσιτομῆς (1ᾶ Ἰανουαρίου), καθ' ἣν ψάλλονται τὰ τε εὐλογητάρια ὡς καὶ ἅπαντα τὰ τῆς Κυριακῆς (Τάξις τοῦ Ἑωθινοῦ Ἐυαγγελίου— Ἁγίος Κύριος κτλ.).

2.— Εἰς τὴν σελ. 12 στίχ. 14 εἰς τὰς λέξεις «Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι» παρελείφθη ἢ ὑποσημείωσις: «Τὸ Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι παραλείπεται κατὰ τὰς ἑορτὰς τῆς Μεταμορφώσεως, τῶν Βαΐων καὶ τῆς Πεντηκοστῆς».

3.— Εἰς τὴν σελ. 52 στίχ. 19 (Κυριακῇ τῆς Σταυροπροσκυνήσεως) καταχωρίζονται αἱ λέξεις «Καθίσματα— Εὐλογητάρια» μὲ παράλειψιν σειρᾶς λέξεων. Τὸ ὄρθον ἔχει οὕτω:

Καθίσματα τῆς Παρακλητικῆς— Δὲν λέγονται τὰ **Εὐλογητάρια**— **Μετὰ τὴν Β' στιχολογίαν** ψάλλεται τὸ **Κάθισμα** «Ἐν Παραδείσῳ μὲν τὸ πρῖν» δις— **Ἀναβαθμοὶ** τοῦ βαρέος ἤχου.

Ε. Ι. ΦΑΡΛΕΚΑΣ

“ΕΚΚΛΗΣΙΑ,”

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑ

† Ὁ Ἀθηνῶν ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

† Ὁ Ἐάνθης ΙΩΑΚΕΙΜ

† Ὁ Ζακύνθου ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΠΑΜΑΧΑΝΑ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου, Ἀκαδημαϊκός

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Π. Σ. ΜΑΝΩΛΕΣΗΣ

Ἐν Ἀθήναις τόποις «Φοινικός» Λεωνόπου 4